

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

20 Νοεμβρίου 2018

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 5201

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. απόφ. 1073/1-11-2018

Έγκριση Κανονισμού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης (ΠΤΔΕ) του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ) με τίτλο «Κοινωνικές Επιστήμες και Ανθρωπιστικές Σπουδές στην Εκπαίδευση» (Social Sciences and Humanities in Education).

Η ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Αφού έλαβε υπόψη:

- τις διατάξεις του ν. 4485/2017 «Οργάνωση και Λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 114), και ειδικότερα τα άρθρα 30 έως και 37, 45 και 85,
- την υπ' αριθμ. 163204/Ζ1/29-9-2017 εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων,
- Την υπ' αριθμ. 216772/Ζ1/8-12-2017 υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 4334/12-12-2017, τ.Β') με τίτλο «Τρόπος κατάρτισης του αναλυτικού προϋπολογισμού λειτουργίας και της έκθεσης βιωσιμότητας των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών»,
- τις παραγράφους 7 και 8 του άρθρου 19 και την παρ. 3α του άρθρου 42 του ν.4521 «Ίδρυση Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και άλλες διατάξεις»,
- τις παραγράφους 1 και 5 του άρθρου 101 του ν. 4547/2018 (ΦΕΚ Α' 102),
- τις διατάξεις του ν.4009/2011 «Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (ΦΕΚ Α' 195), όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν,
- τις διατάξεις του ν.4386/2016 «Ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 83), όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν,
- το π.δ. 85/31-5-2013 (ΦΕΚ Α' 124) «Ίδρυση, μετονομασία, ανασυγκρότηση Σχολών και ίδρυση Τμήματος στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών»,
- τις διατάξεις του ν. 3374/2005 και ιδίως τα άρθρα 14 και 15 (ΦΕΚ 189, τ.Α', 02-08-2005) «Διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση. Σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων - Παράρτημα διπλώματος» όπως τροποποιήθηκε και ισχύει,

10. το απόσπασμα πρακτικού της Συνέλευσης του ΠΤΔΕ του ΕΚΠΑ (συνεδρίαση 2-3-2018),

11. το απόσπασμα πρακτικού της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών του ΕΚΠΑ (συνεδρίαση 22-5-2018),

12. το απόσπασμα πρακτικού της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ (συνεδρίαση 29-6-2018),

13. το γεγονός ότι με την παρούσα δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζει:

την έγκριση του Κανονισμού του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του ΠΤΔΕ του ΕΚΠΑ με τίτλο «Κοινωνικές Επιστήμες και Ανθρωπιστικές Σπουδές στην Εκπαίδευση» (Social Sciences and Humanities in Education), από το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019, ως ακολούθως:

Άρθρο 1

Αντικείμενο - Σκοπός - Ειδίκευση -
Απονεμόμενος τίτλος

Το ΠΜΣ «Κοινωνικές Επιστήμες και Ανθρωπιστικές Σπουδές στην Εκπαίδευση» έχει ως σκοπό την κατάρτιση εξειδικευμένων επιστημόνων, ερευνητών και εκπαιδευτικών, οι οποίοι να μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη της επιστημονικής έρευνας και την προαγωγή της επιστημονικής γνώσης στους τομείς των Κοινωνικών Επιστημών και των Ανθρωπιστικών Σπουδών στην Εκπαίδευση.

Το ΠΜΣ περιλαμβάνει δύο ειδικεύσεις σπουδών:

α. «Ανθρωπιστικές Σπουδές: Λογοτεχνία, Θέατρο και Γλώσσα στην Εκπαίδευση» και

β. «Κοινωνικές Επιστήμες: Σύγχρονα Ζητήματα Ιστορικής, Κοινωνιολογικής, Λαογραφικής Θεωρίας και Έρευνας» με διακριτούς σκοπούς ως προς την κατάρτιση των μεταπτυχιακών φοιτητών.

Συγκεκριμένα, όσον αφορά την ειδίκευση του ΠΜΣ «Ανθρωπιστικές Σπουδές: Λογοτεχνία, Θέατρο και Γλώσσα στην Εκπαίδευση», σκοπός της είναι η παραγωγή επιστημόνων που να:

- γνωρίζουν τις βασικές αρχές των επιστημονικών πεδίων της Λογοτεχνίας, του Θεάτρου και της Γλώσσας και παρακολουθούν τις επιστημονικές εξελίξεις,
- επικαιροποιούν θεμελιώδεις έννοιες στα επιστημονικά πεδία της Λογοτεχνίας, του Θεάτρου και της Γλώσσας,

- κατανοούν και αναλύουν τις αλλαγές των επιστημονικών και ερευνητικών μεθόδων στα εν λόγω επιστημονικά πεδία και πώς επηρεάζουν το παιδαγωγικό έργο,
- διεκδικούν και διαδραματίζουν ρόλο στην κατάρτιση των σχολικών προγραμμάτων,
- εντοπίζουν δυνατότητες και ευκαιρίες στο πλαίσιο ανάπτυξης της έρευνας,
- συνεισφέρουν στη γόνιμη διαχείριση και αξιοποίηση του εκπαιδευτικού χρόνου,
- αξιολογούν την ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου και εφαρμόζουν σχέδια διαρκούς βελτίωσης του στα εν λόγω επιστημονικά πεδία.

Αντικείμενο της συγκεκριμένης ειδίκευσης του ΠΜΣ είναι η κατάρτιση των φοιτητών:

- στα κυρίαρχα θεωρητικά ρεύματα της Λογοτεχνίας, του Θεάτρου και της Γλώσσας,
- σε έννοιες, ακόμα και υπόρρητες, που αναδεικνύονται στα πλαίσια της σύγχρονης προβληματικής των εν λόγω επιστημονικών πεδίων, υπαγορεύοντας εναλλακτικές μεθόδους και παιδαγωγικές πρακτικές συνυφασμένες με την εξέλιξη αυτών και με ζητήματα όπως η πολιτισμική ποικιλότητα και ετερογένεια,
- στην εκπαίδευση των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και στις δυνατότητες που προσφέρονται για την κοινωνική τους ένταξη και
- σε εκπαιδευτικές πρακτικές, οι οποίες μπορούν να εγγραφούν την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος μέσα από τη συμμετοχή των εκπαιδευομένων.

Φιλοδοξία της ειδίκευσης είναι να συνειδητοποιήσουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ότι τα θέματα τα οποία θα αποτελέσουν τον πυρήνα των συζητήσεων και αναζητήσεων, σχετίζονται άμεσα με τα προβλήματα, τα οποία αντιμετωπίζουν καθημερινά στην εκπαιδευτική πράξη.

Όσον αφορά την ειδίκευση «Κοινωνικές Επιστήμες: Σύγχρονα Ζητήματα Ιστορικής, Κοινωνιολογικής, Λαογραφικής Θεωρίας και Έρευνας», σκοπός της είναι η παροχή υψηλού επιπέδου μεταπτυχιακή εκπαίδευση στους προαναφερόμενους επιστημονικούς κλάδους σε ζητήματα, όψεις και προβλήματα επιστημονικής και κοινωνικής αιχμής με βάση σύγχρονες θεωρητικές, μεθοδολογικές και ερευνητικές προσεγγίσεις.

Ειδικότερα, οι επιμέρους στόχοι της Ειδίκευσης «Κοινωνικές Επιστήμες: Σύγχρονα Ζητήματα Ιστορικής, Κοινωνιολογικής, Λαογραφικής Θεωρίας και Έρευνας» είναι:

- ο αναστοχασμός με στόχο τη βελτίωση των μεθοδολογικών προσεγγίσεων και πρακτικών, οι οποίες εφαρμόζονται στο πλαίσιο των εν λόγω επιστημονικών πεδίων και εξειδικεύσεων.
- η πρόκληση προβληματισμού και διαλόγου για την αντιμετώπιση προκαταλήψεων και στερεοτύπων αναφορικά με τις έννοιες όπως ταυτότητα, ετερότητα, πολιτισμική ποικιλότητα και ετερογένεια,
- η προσέγγιση και εξοικείωση με ζητήματα αιχμής θεωρίας, μεθοδολογίας και έρευνας των εν λόγω επιστημονικών πεδίων και εξειδικεύσεων,
- η αξιοποίηση σύγχρονων διδακτικών και παιδαγωγικών μεθόδων και πρακτικών στη σχολική πράξη αναφορικά με τα εν λόγω γνωστικά πεδία και γνωστικά αντικείμενα,

• ο εντοπισμός δυνατοτήτων και ευκαιριών στο πλαίσιο ανάπτυξης της έρευνας,

- η μελέτη και ανάδειξη γενικών και ειδικών θεματικών από την Ιστορία, την Κοινωνιολογία, την Λαογραφία καθώς και από άλλες συναφείς κοινωνικές σπουδές,
- η κατανόηση της ανάπτυξης και εξέλιξης των νεωτερικών κοινωνιών,
- η μελέτη και ανάδειξη της εξέλιξης των κοινωνιών και των κοινωνικών δομών από την εκβιομηχάνιση στη μεταβιομηχανική εποχή,
- η ιστορική, κοινωνιολογική και πολιτισμική μελέτη της παιδικής ηλικίας,
- η ιστορική, κοινωνιολογική και πολιτισμική κατανόηση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Δικαιωμάτων του Παιδιού,
- η ιστορική, κοινωνιολογική και πολιτισμική προσέγγιση της εκπαίδευσης.

Η ειδίκευση «Κοινωνικές Επιστήμες: Σύγχρονα Ζητήματα Ιστορικής, Κοινωνιολογικής, Λαογραφικής Θεωρίας και Έρευνας» απευθύνεται σε όσους ασχολούνται ή επιθυμούν να ασχοληθούν με θεωρητικά, μεθοδολογικά και ερευνητικά ζητήματα αιχμής των κοινωνικών επιστημών, ιδίως της Ιστορίας, Κοινωνιολογίας και Λαογραφίας.

Οι απόφοιτοι του ΠΜΣ μετά την πλήρη και επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών αποκτούν Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στις εξής ειδικεύσεις:

- α. «Ανθρωπιστικές Σπουδές: Λογοτεχνία, Θέατρο και Γλώσσα στην Εκπαίδευση» και
- β. «Κοινωνικές Επιστήμες: Σύγχρονα Ζητήματα Ιστορικής, Κοινωνιολογικής, Λαογραφικής Θεωρίας και Έρευνας».

Ο μεταπτυχιακός τίτλος απονέμεται από το ΠΤΔΕ του ΕΚΠΑ.

Άρθρο 2

Δομή και Όργανα του ΠΜΣ

Αρμόδια όργανα για τη λειτουργία του ΠΜΣ, σύμφωνα με το ν.4485/2017, είναι:

1. Η Συνέλευση του Τμήματος είναι αρμόδια για την κατάρτιση και εισήγηση προτάσεων για Π.Μ.Σ., τον ορισμό των μελών των συμβουλευτικών επιτροπών, των εξεταστικών επιτροπών, της συντονιστικής επιτροπής, την απονομή μεταπτυχιακών διπλωμάτων, τη συγκρότηση των επιτροπών επιλογής ή εξέτασης των υποψήφιων μεταπτυχιακών φοιτητών, καθώς και για κάθε άλλο θέμα που προβλέπεται από επί μέρους διατάξεις.

2. Η Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ) του ΠΜΣ «Κοινωνικές Επιστήμες και Ανθρωπιστικές Σπουδές στην Εκπαίδευση», η οποία απαρτίζεται από πέντε (5) μέλη ΔΕΠ του Τμήματος που έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο και εκλέγονται από τη Συνέλευση του Τμήματος για διετή θητεία. Τα μέλη της ΣΕ δεν δικαιούνται επιπλέον αμοιβής ή αποζημίωσης για τη συμμετοχή τους στην επιτροπή.

Πρόεδρος της ΣΕ είναι ο/η Διευθυντής/ντρια του ΠΜΣ. Στις συνεδριάσεις της Συντονιστικής Επιτροπής καλούνται, κατά περίπτωση, εκπρόσωποι των φοιτητών/τριων του ΠΜΣ. Η ΣΕ είναι κατά νόμο αρμόδια για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της λειτουργίας του μεταπτυχιακού προγράμματος.

Η Συντονιστική Επιτροπή, με εξουσιοδότηση της Συνέλευσης του Τμήματος, θα αποφασίζει ως προς την οικονομική διαχείριση και ειδικότερα ως προς την έγκριση των δαπανών του προγράμματος και θα πιστοποιεί τη σχέση εκπαιδευτικών αναγκών του συγκεκριμένου προγράμματος με τις εκάστοτε αιτούμενες δαπάνες.

3. Διευθυντής και Αναπληρωτής Διευθυντής του ΠΜΣ: Ο/η Διευθυντής/ντρια του ΠΜΣ είναι καθηγητής/τρια πρώτης βαθμίδας ή της βαθμίδας του αναπληρωτή καθηγητή, του ιδίου ή συναφούς γνωστικού αντικείμενου με το γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ. Ορίζεται με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, όπως και ο/η Αναπληρωτής Διευθυντής, ο οποίος είναι επίσης καθηγητής πρώτης βαθμίδας ή αναπληρωτής καθηγητής του ιδίου ή συναφούς γνωστικού αντικείμενου με το γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ. Ο/η Διευθυντής/ντρια του ΠΜΣ έχει τις κατά νόμο αρμοδιότητες για την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία του. Το ΠΜΣ «Κοινωνικές Επιστήμες και Ανθρωπιστικές Σπουδές στην Εκπαίδευση» υποστηρίζεται από τη Γραμματεία του ΠΤΔΕ ΕΚΠΑ, η οποία έχει τη γενική διοικητική και τη γραμματειακή υποστήριξη του ΠΜΣ, καθώς και από τη Γραμματεία του ΠΜΣ.

Άρθρο 3

Κατηγορίες και αριθμός εισακτέων

Στο ΠΜΣ γίνονται δεκτοί: [1] πτυχιούχοι Τμημάτων και Σχολών των Ελληνικών Πανεπιστημίων- [2] πτυχιούχοι Τμημάτων των ΤΕΙ συναφούς γνωστικού αντικείμενου- [3] πτυχιούχοι αντίστοιχων Τμημάτων της αλλοδαπής ή αναγνωρισμένων ανώτατων τριτοβάθμιων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο αριθμός εισακτέων στο Πρόγραμμα ορίζεται ετησίως σε τριάντα πέντε (35) φοιτητές ανά ειδικέυση.

Επιπλέον του αριθμού των εισακτέων γίνεται δεκτός ως υπεράριθμος υπότροφος και ένα μέλος κατ' έτος από τις κατηγορίες ΕΕΠ, ΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ, εφόσον πληροί τις προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 34 του ν. 4485/2017.

Υποψήφιοι μπορούν να είναι και τελειόφοιτοι φοιτητές, οι οποίοι θα έχουν περατώσει επιτυχώς τις υποχρεώσεις των προπτυχιακών σπουδών τους πριν από τη λήξη των εγγραφών και θα πληρούν όλες τις προϋποθέσεις εισαγωγής στο ΠΜΣ.

Άρθρο 4

Τρόπος εισαγωγής

Η επιλογή των φοιτητών γίνεται σύμφωνα με τον ν.4485/2017 και τις προβλέψεις του παρόντος Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Περί το τέλος του εαρινού εξαμήνου, μετά από εισήγηση της ΣΕ και με απόφαση της Συνέλευσης του ΠΤΔΕ ΕΚΠΑ, δημοσιεύεται και αναρτάται στην ιστοσελίδα του ΠΤΔΕ και του Ιδρύματος προκήρυξη/πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την εισαγωγή μεταπτυχιακών φοιτητών στο ΠΜΣ. Η προκήρυξη λαμβάνει ευρεία δημοσιότητα σε κάθε πρόσφορο ηλεκτρονικό ή έντυπο μέσον.

Στην προκήρυξη προσδιορίζονται τα παρακάτω:

- Κατηγορίες πτυχιούχων/υποψηφίων
- Τα απαραίτητα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα των υποψηφίων

- Ο τρόπος και τα κριτήρια αξιολόγησης των υποψηφίων

- Ημερομηνίες για την υποβολή των αιτήσεων-δικαιολογητικών.

Οι σχετικές αιτήσεις, μαζί με τα απαραίτητα δικαιολογητικά, κατατίθενται στη Γραμματεία του ΠΜΣ, σε προθεσμία που ορίζεται κατά την προκήρυξη και μπορεί να παραταθεί με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος.

Τα απαραίτητα έντυπα και δικαιολογητικά που πρέπει να υποβάλουν οι υποψήφιοι είναι τα εξής:

- Το έντυπο αίτησης συμμετοχής για την επιλογή τους στο ΠΜΣ (οι υποψήφιοι μπορούν να αναζητήσουν το αντίστοιχο έντυπο αίτησης από την ιστοσελίδα του ΠΤΔΕ www.primedu.uoa.gr).

- Αντίγραφο πτυχίου ελληνικού ΑΕΙ ή ΤΕΙ (ευκρινές φωτοαντίγραφο από το πρωτότυπο έγγραφο), ή αντίγραφο πτυχίου ανώτατου ιδρύματος της αλλοδαπής αναγνωρισμένο από τον ΔΟΑΤΑΠ.

- Πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας προπτυχιακών μαθημάτων στην οποία να αναγράφεται και ο βαθμός του πτυχίου (ευκρινές φωτοαντίγραφο από το πρωτότυπο έγγραφο).

- Πιστοποιητικό κατοχής μίας ξένης γλώσσας από τις γλώσσες της Ε.Ε. επιπέδου τουλάχιστον Β2 (ευκρινές φωτοαντίγραφο από το πρωτότυπο έγγραφο επικυρωμένο από την εκδούσα αρχή ή δικηγόρο).

- Βιογραφικό Σημείωμα τύπου EUROPASS (τροποποιημένη μορφή του βιογραφικού σημειώματος EUROPASS για τις ανάγκες υποψηφιότητας στο ΠΜΣ (οι υποψήφιοι μπορούν να αναζητήσουν και να συμπληρώσουν την αναφερόμενη φόρμα από την ιστοσελίδα του ΠΤΔΕ www.primedu.uoa.gr).

- Φωτοτυπία της αστυνομικής ταυτότητας.

- Πρόσφατη φωτογραφία, στην οποία να αναγράφεται το ονοματεπώνυμο του υποψηφίου.

Πρόσθετα δικαιολογητικά που μπορούν να υποβληθούν και να αξιολογηθούν είναι:

- Άλλα πτυχία Α.Ε.Ι. (ευκρινή φωτοαντίγραφα από τα πρωτότυπα έγγραφα).

- Πιστοποιητικά κατοχής και άλλης (πέραν της μίας) ξένης γλώσσας σε επίπεδο τουλάχιστον αυτού της απαιτούμενης πιο πάνω γλώσσας, χώρας της Ε.Ε. (ευκρινή φωτοαντίγραφα από τα πρωτότυπα έγγραφα επικυρωμένα από την εκδούσα αρχή ή δικηγόρο).

- Αντίγραφο διπλωματικής ή πτυχιακής εργασίας, αν υπάρχει.

- Ανάτυπα δημοσιεύσεων σε επιστημονικά περιοδικά τα οποία δημοσιεύουν εργασίες με το σύστημα των κριτών ή πρακτικά επιστημονικών συνεδρίων.

- Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ευκρινές φωτοαντίγραφο από το πρωτότυπο έγγραφο).

- Διδακτορικό Δίπλωμα (ευκρινές φωτοαντίγραφο από το πρωτότυπο έγγραφο).

- Δύο πρόσφατες συστατικές επιστολές κατά προτίμηση από μέλη Δ.Ε.Π. (δεν απαιτούνται από τους αποφοίτους του Π.Τ.Δ.Ε. του Ε.Κ.Π.Α.)

- Βεβαιώσεις ή πιστοποιητικά σεμιναρίων τουλάχιστον εξαμηνιαίας διάρκειας.

- Επίσης, πιστοποιητικό γνώσης Η/Υ, τυχόν επαγγελματική εμπειρία και κάθε άλλο έργο ή δραστηριότητα συνεκτιμώνται κατά την επιλογή του υποψηφίου.

Οι τίτλοι σπουδών της αλλοδαπής πιστοποιούνται με βεβαίωση ισοτιμίας και αντιστοιχίας από το ΔΟΑΤΑΠ.

Η επάρκεια ελληνικής γλώσσας για αλλοδαπούς υποψηφίους αποδεικνύεται, όταν: α) ο υποψήφιος έχει ολοκληρώσει σπουδές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα ή σε ελληνόφωνο σχολείο του εξωτερικού β) κατέχει πτυχίο ελληνικής φιλολογίας/γραμματών από ισότιμο ΑΕΙ της αλλοδαπής γ) έχει πραγματοποιήσει πλήρη κύκλο προπτυχιακών σπουδών σε ελληνικό ΑΕΙ ή ΤΕΙ, ή έχει πιστοποιητικό επιτυχούς παρακολούθησης δύο (2) τουλάχιστον ετών σε ελληνικό τριτοβάθμιο ίδρυμα (ΑΕΙ ή ΤΕΙ) και δ) κατέχει πιστοποιητικό επάρκειας ελληνικής γλώσσας από κρατικά αναγνωρισμένο ίδρυμα παροχής τέτοιων πιστοποιητικών σε αλλοδαπούς.

Άρθρο 5

Κριτήρια επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών στο ΠΜΣ

1. Για την επιλογή των φοιτητών που θα παρακολουθήσουν το ΠΜΣ, εκτός των υποχρεωτικών για την συμμετοχή τους δικαιολογητικών (δηλαδή πτυχίο ΑΕΙ ή ΤΕΙ και γλωσσομάθεια σε επίπεδο Β2) αξιολογούνται:

Κριτήρια επιλογής υποψηφίων	Αξιολογικές μονάδες
Βαθμός πτυχίου ΑΕΙ ή ΤΕΙ - βαθμός συναφών με την ειδίκευση προπτυχιακών μαθημάτων - διπλωματική ή πτυχιακή εργασία	μέχρι 10 α.μ.
Επιπλέον ξένη/-ες γλώσσα/-ες σε επίπεδο τουλάχιστον Β2	μέχρι 5 α.μ.
Περισσότερα του ενός πτυχία ΑΕΙ	μέχρι 5 α.μ.
Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης	μέχρι 5 α.μ.
Διδακτορικό Δίπλωμα	μέχρι 5 α.μ.
Δημοσιευμένες επιστημονικές εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά με το σύστημα των κριτών ή πρακτικά επιστημονικών συνεδρίων	μέχρι 10 α.μ.
Επιμορφωτικά σεμινάρια τουλάχιστον εξαμηνιαίας διάρκειας	μέχρι 5 α.μ.
Πτυχίο ΠΤΔΕ ΕΚΠΑ	5 α.μ.

2. Η απόδοση των υποψηφίων κατά τη διάρκεια προφορικής συνέντευξης μέχρι 50 α.μ.

3. Η αξιολόγηση των κριτηρίων επιλογής και η βαθμολόγηση τους γίνεται από τριμελή επιτροπή που αποτελείται από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος με τις διαδικασίες που περιγράφονται παρακάτω. Η βαθμολόγηση των κριτηρίων γίνεται σε κλίμακα από 0 μέχρι 100 και κάθε υποψήφιος πιστώνεται με συγκεκριμένο αριθμό αξιολογικών μονάδων (α.μ.) αυτής της κλίμακας.

4. Τα ειδικά προσόντα των υποψηφίων, όπως αυτά προκύπτουν από τα δικαιολογητικά που οι ίδιοι έχουν καταθέσει, καταγράφονται από τη Γραμματεία του ΠΜΣ

και στη συνέχεια αξιολογούνται και βαθμολογούνται από την επιτροπή αξιολόγησης.

Διευκρινίζεται ότι:

α) Η διπλωματική ή πτυχιακή εργασία βαθμολογείται από την επιτροπή αξιολόγησης μόνο όταν είναι σχετική με το γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ. Διπλωματική ή πτυχιακή εργασία που κρίνεται ότι δεν είναι σχετική με το γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ μπορεί στη συνέχεια να αξιολογηθεί και να βαθμολογηθεί ως δημοσιευμένη επιστημονική εργασία.

Στην περίπτωση αυτή η βαθμολογία που δίνεται για την εργασία δεν μπορεί να ξεπερνά τις 3 α.μ.

β) Το ερευνητικό-επιστημονικό έργο του υποψηφίου αξιολογείται και βαθμολογείται μόνο όταν αυτό είναι δημοσιευμένο σε έγκυρα επιστημονικά περιοδικά τα οποία χρησιμοποιούν το συστημάτων κριτών ή πρακτικά επιστημονικών συνεδρίων.

γ) Τα πρόσθετα πτυχία ΑΕΙ αξιολογούνται ως εξής: δύο (2) α.μ. για το πρώτο πρόσθετο πτυχίο και από 1 α.μ. για κάθε επιπλέον πτυχίο. Τα πτυχία πανεπιστημίων της αλλοδαπής μοριοδοτούνται μόνον, όταν είναι αναγνωρισμένα από τον ΔΟΑΤΑΠ ως ισότιμα με τα πτυχία που χορηγούνται από τα ελληνικά ΑΕΙ.

δ) Η κατοχή ξένων γλωσσών πέραν της υποχρεωτικής πιστώνεται ως εξής: μία (1) α.μ. για κάθε πρόσθετη ξένη γλώσσα επιπέδου τουλάχιστον Β2. Πριμοδοτείται με δύο (2) α.μ. το επίπεδο C1 και τρεις (3) α.μ. το επίπεδο C2 μέχρι τη συμπλήρωση του ανωτάτου ορίου των α.μ. Η κατοχή των πρόσθετων ξένων γλωσσών για να μοριοδοτηθεί πρέπει να πιστοποιείται σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται και για την πιστοποίηση της πρώτης ξένης γλώσσας.

Το σύνολο των α.μ. που είναι δυνατό να συγκεντρώσει ένας υποψήφιος από τα ειδικά προσόντα που έχει, όπως περιγράφονται παραπάνω, δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 50 α.μ.

5. Προφορική συνέντευξη των υποψηφίων:

Για την επιλογή των υποψηφίων στο ΠΜΣ πραγματοποιείται σχετική προφορική συνέντευξη από την τριμελή επιτροπή αξιολόγησης.

Η απόδοση των υποψηφίων κατά τη διάρκεια της προφορικής συνέντευξης συνεκτιμάται για την επιλογή τους στο ΠΜΣ. Ο ανώτατος αριθμός α.μ. που μπορεί να πιστωθεί ένας υποψήφιος από την προφορική συνέντευξη είναι 50.

Η προφορική συνέντευξη γίνεται σε θέματα ευρύτερου παιδαγωγικού επιστημονικού και κοινωνικού ενδιαφέροντος και αποβλέπει:

- Στη διαπίστωση της γενικής επιστημονικής κατάρτισης του υποψηφίου και τη συγκρότηση της προσωπικότητάς του.

- Στην επισήμανση ειδικών προσόντων και άλλων χαρακτηριστικών και δραστηριοτήτων του υποψηφίου.

- Στον εντοπισμό πιθανών ελλείψεων του υποψηφίου, οι οποίες θα οδηγούσαν στην παρακολούθηση από τον υποψήφιο συμπληρωματικών προπτυχιακών μαθημάτων, εργαστηρίων ή πρακτικών ασκήσεων.

- Στον εντοπισμό των δυσκολιών που πιθανόν να έχει ο υποψήφιος για την ανελλιπή παρακολούθηση των μαθημάτων και των λοιπών υποχρεώσεων του ΠΜΣ.

- Στη διακρίβωση ιδιαιτεροτήτων και άλλων στοιχείων που έχει ο υποψήφιος και τα οποία μπορεί να παίξουν ρόλο στην ομαλή ένταξη του στο ΠΜΣ.

Τα μέλη των επιτροπών αξιολογούν χωριστά κάθε υποψήφιο και τον βαθμολογούν με συγκεκριμένο αριθμό μονάδων, οι οποίες δεν μπορεί να είναι περισσότερες από 50 α.μ. Ο αριθμός των α.μ. που πιστώνεται τελικά ο υποψήφιος από την απόδοση του στην προφορική συνέντευξη είναι ο μέσος όρος των αριθμών των α. μ. με τις οποίες βαθμολόγησαν τον υποψήφιο όλα τα μέλη της επιτροπής συνέντευξης.

Άρθρο 6

Διαδικασίες επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών για το ΠΜΣ

Η επιλογή των φοιτητών για το ΠΜΣ γίνεται με τις διαδικασίες που περιγράφονται παρακάτω:

1. Η Γραμματεία του ΠΜΣ παραλαμβάνει τις αιτήσεις και τα απαραίτητα δικαιολογητικά που υποβάλλουν οι υποψήφιοι μεταπτυχιακοί φοιτητές μέσα στις προθεσμίες που προβλέπονται από την προκήρυξη. Ελέγχει την εγκυρότητα και την πληρότητα του φακέλου των δικαιολογητικών κάθε υποψηφίου, συντάσσει πίνακα υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών και τον διαβιβάζει στον διευθυντή του ΠΜΣ. Τα δικαιολογητικά που κατατίθενται από τους υποψηφίους πρέπει να είναι πλήρη, όπως αυτά προβλέπονται στη σχετική προκήρυξη.

2. Μετά από πρόταση του Τομέα η Συνέλευση εγκρίνει τις τριμελείς επιτροπές αξιολόγησης, οι οποίες αποτελούνται από τον υπεύθυνο της ειδίκευσης και κατά περίπτωση δύο εκ των κάτωθι: τον Διευθυντή του Τομέα, τον Διευθυντή του Π.Μ.Σ., μέλη ΔΕΠ συγγενούς επιστημονικού αντικείμενου, τον Πρόεδρο του Τμήματος ή τον Αναπληρωτή Πρόεδρο του Τμήματος

3. Οι αξιολογικές μονάδες με τις οποίες πιστώθηκε ο υποψήφιος από τα ειδικά προσόντα του και από την απόδοση του στην προφορική συνέντευξη αθροίζονται και αποτελούν το σύνολο των αξιολογικών μονάδων (α.μ.) του υποψηφίου. Το σύνολο αυτό καθορίζει τη σειρά επιτυχίας κάθε υποψηφίου. Με βάση το σύνολο των α.μ. που έχει συγκεντρώσει κάθε υποψήφιος, η αρμόδια επιτροπή αξιολόγησης συντάσσει αξιολογικό πίνακα των υποψηφίων. Στον αξιολογικό πίνακα συμπεριλαμβάνονται, με σειρά επιτυχίας, όλοι οι υποψήφιοι. Οι τριάντα πέντε (35) πρώτοι αποτελούν τους επιτυχόντες και οι υπόλοιποι εντάσσονται σε λίστα επιλαχόντων.

4. Σε περίπτωση που δύο υποψήφιοι συγκεντρώσουν συνολικά τον ίδιο αριθμό αξιολογικών μονάδων, προτεραιότητα έχει ο υποψήφιος με τον μεγαλύτερο βαθμό στο βασικό του πτυχίο.

5. Η Συνέλευση μπορεί με απόφαση της να θεωρήσει επιτυχόντες και όσους από τους υποψηφίους ισοβάθμισαν με τον τελευταίο επιτυχόντα.

6. Υποψήφιος που θα συγκεντρώσει συνολικά λιγότερες από 50 αξιολογικές μονάδες δεν μπορεί να θεωρηθεί ως επιτυχών.

7. Οι πίνακες των επιτυχόντων μετά την επικύρωση τους από τη Συνέλευση και το αργότερο εντός δέκα (10) ημερών αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Τμήματος και

οι επιτυχόντες ειδοποιούνται να εγγραφούν στο Π.Μ.Σ. σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα που καθορίζεται από τη Συνέλευση σε συνεργασία και με τη Γραμματεία του Τμήματος.

Υποψήφιος που δεν θα εγγραφεί μέσα στο προκαθορισμένο χρονικό διάστημα χάνει το δικαίωμα εγγραφής στο Π.Μ.Σ. και η θέση του καλύπτεται από τον πρώτο κατά σειρά επιλαχόντα, εκτός και αν επικαλεσθεί λόγους ανώτερης βίας ή σοβαρής ασθένειας. Στην περίπτωση αυτή η Συνέλευση κρίνει τους λόγους που επικαλείται ο υποψήφιος και αποφασίζει σχετικά.

8. Ένσταση κατά των πινάκων επιτυχίας μπορεί να γίνει μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την ημερομηνία ανακοίνωσης των πινάκων. Η ένσταση, η οποία πρέπει να είναι συγκεκριμένη, κρίνεται τελεσίδικα από τη Συνέλευση του Τμήματος.

9. Πλέον του αριθμού των επιτυχόντων μεταπτυχιακών φοιτητών γίνονται δεκτοί στο Π.Μ.Σ. ένας (1) υποψήφιος του Ι.Κ.Υ. που είναι επιτυχών του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών εσωτερικού του γνωστικού αντικείμενου κάθε ειδίκευσης.

Επίσης, ως υπεράριθμος γίνεται δεκτός ανά ειδίκευση και ένας (1) αλλοδαπός υπότροφος του ελληνικού κράτους (ν. 3685/2008, αρθ. 4, παρ. 3) Οι υπότροφοι αυτοί εγγράφονται υποχρεωτικά στο πρώτο εξάμηνο σπουδών της συγκεκριμένης ειδίκευσης.

Άρθρο 7

Διάρκεια και όρια φοίτησης

1. Η χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ που οδηγεί στη λήψη Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) ορίζεται σε τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χρόνος εκπόνησης διπλωματικής εργασίας. Η χρονική διάρκεια για την απόκτηση του ΔΜΣ δεν μπορεί να υπερβαίνει, για κάθε περίπτωση, το προβλεπόμενο από το ΠΜΣ διάστημα, προσαυξανόμενο κατά δύο (2) ακόμη διδακτικά εξάμηνα, έπειτα από αιτιολογημένη αίτηση του φοιτητή και μετά από απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος. Για ειδικούς και εξαιρετικούς λόγους η Συνέλευση του Τμήματος μπορεί να παρατείνει για ορισμένο χρονικό διάστημα τη χρονική διάρκεια φοίτησης του μεταπτυχιακού φοιτητή μετά από πλήρως αιτιολογημένη εισήγηση από τον υπεύθυνο ειδίκευσης.

2. Για τους εργαζόμενους μεταπτυχιακούς φοιτητές προβλέπεται, μετά από απόφαση της Συνέλευσης, η δυνατότητα μερικής φοίτησης, η διάρκεια της οποίας δεν μπορεί να υπερβαίνει το διπλάσιο του χρόνου της κανονικής φοίτησης. Οι φοιτητές αυτής της κατηγορίας πρέπει αποδεδειγμένα να εργάζονται και να προσκομίσουν σχετική σύμβαση εργασίας ή βεβαίωση εργοδότη. Σε ιδιαίτερες ή εξαιρετικά σοβαρές περιπτώσεις (ασθένεια, σοβαρούς οικογενειακούς λόγους, λόγους ανωτέρας βίας κ.λπ.), για τις οποίες αποφασίζει η Συνέλευση, προβλέπεται μερική φοίτηση και για μη εργαζόμενους μεταπτυχιακούς/κές φοιτητές/τριες που αδυνατούν να ανταποκριθούν στις ελάχιστες απαιτήσεις του προγράμματος «πλήρους» φοίτησης.

3. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις είναι δυνατόν να χορηγείται, με απόφαση της Συνέλευσης, άδεια αναστολής

της φοίτησης για χρονικό διάστημα που δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τα δύο (2) συνεχόμενα εξάμηνα. Ο χρόνος αναστολής φοίτησης δεν προσμετράται στην ανώτατη διάρκεια φοίτησης. Μετά τη λήξη της αναστολής φοίτησης, ο μεταπτυχιακός φοιτητής είναι υποχρεωμένος να παρακολουθήσει όλα τα μαθήματα, σεμινάρια, πρακτικές ασκήσεις κ.λπ. στα οποία δεν έχει αξιολογηθεί επιτυχώς πριν από την αναστολή φοίτησης του.

4. Για θέματα επανεξέτασης μαθημάτων ή διαγραφών αποφαίνεται η Συνέλευση, μετά από πρόταση της ΣΕ.

Άρθρο 8

Πρόγραμμα σπουδών

Το ΠΜΣ ξεκινά είτε το χειμερινό είτε το εαρινό εξάμηνο εκάστου ακαδημαϊκού έτους. Τα μαθήματα οργανώνονται σε εξάμηνα, πραγματοποιούνται σε εβδομαδιαία βάση και διεξάγονται στην ελληνική γλώσσα.

Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται διά ζώσης.

Κατά τη διάρκεια των σπουδών, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές υποχρεούνται σε παρακολούθηση και επιτυχή εξέταση μεταπτυχιακών μαθημάτων, σε ερευνητική απασχόληση και συγγραφή επιστημονικών εργασιών, καθώς και σε εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

Τα προσφερόμενα μαθήματα είναι δώδεκα (12), με συνολικό αριθμό ECTS ενενήντα (90). Σε αυτά περιλαμβάνονται 10 υποχρεωτικά μαθήματα με 7,5 ECTS το καθένα και 2 μαθήματα κατ' επιλογήν υποχρεωτικά με 7,5 ECTS το καθένα. Η διπλωματική εργασία αντιστοιχεί σε 30 ECTS.

Τα 12 μαθήματα θα διδάσκονται στα τρία πρώτα εξάμηνα, ενώ το τέταρτο αφιερώνεται στη συγγραφή της διπλωματικής εργασίας, η επίβλεψη της οποίας ανατίθεται σε τριμελή επιτροπή με απόφαση της Συντονιστικής Επιτροπής του ΠΜΣ.

Το ενδεικτικό πρόγραμμα των μαθημάτων για την ειδικότητα «Ανθρωπιστικές Σπουδές: Λογοτεχνία, Θέατρο και Γλώσσα στην Εκπαίδευση» διαμορφώνεται ως εξής:

Α' Εξάμηνο			
Μαθήματα	Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες	ECTS
Μεθοδολογία έρευνας	Υ	36	7,5
Σταθμοί στην εξέλιξη της νεοελληνικής λογοτεχνίας (19ος - 20ος αι.)	Υ	36	7,5
Θέατρο στην εκπαίδευση	Υ	36	7,5
Γλωσσολογία και ανάλυση της ελληνικής γλώσσας: φωνητική, φωνολογία και μορφολογία	Υ	36	7,5
Σύνολο		144	30

Β' Εξάμηνο			
Μαθήματα	Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες	ECTS
Διδακτική μεθοδολογία και πρακτική άσκηση	Υ	36	7,5

Λογοτεχνία για παιδιά και νέους: τα κείμενα, οι συγγραφείς και οι αναγνώστες	Υ	36	7,5
Εισαγωγή στην ιστορία και τη θεωρία του θεάτρου	Υ	36	7,5
Διδακτική της λογοτεχνίας: θεωρία και πράξη	Υ	36	7,5
Σύνολο		144	30

Γ' Εξάμηνο			
Μαθήματα	Υποχρεωτικά/κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες	ECTS
Ψυχοπαιδαγωγική	Υ	36	7,5
Σύγχρονες προσεγγίσεις στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στο σχολείο-ακαδημαϊκός λόγος	Υ	36	7,5
*Μάθημα κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικό	κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικό	36	7,5
*Μάθημα κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικό	κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικό	36	7,5
Σύνολο		144	30

Δ' Εξάμηνο			
Εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας			
Σύνολο			30

Μαθήματα κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά:

1. Παιδικό βιβλίο, φιλαναγνωσία και εκπαίδευση
2. Θέατρο για κοινό ανήλικων θεατών
3. Θεωρητικές προσεγγίσεις και ερμηνευτικά ζητήματα της Λογοτεχνίας
4. Θεωρίες ανάγνωσης και μέθοδοι κριτικής προσέγγισης λογοτεχνικού κειμένου
5. Παιδαγωγική του Θεάτρου και Θεατρική Αγωγή
6. Κειμενογλωσσολογία, υφολογία και διδακτικές εφαρμογές
7. Θέματα θεωρίας και διδακτικής του λογοτεχνικού βιβλίου για παιδιά
8. Η ελληνική γλώσσα ως δεύτερη σε μονόγλωσσα και πολύγλωσσα περιβάλλοντα.

Περιεχόμενο/Περιγραφή μαθημάτων
ΜΑΘΗΜΑΤΑ:

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ

1. Μεθοδολογία έρευνας
Σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση των βασικών αρχών της ερευνητικής μεθοδολογίας, οργάνωσης και διεξαγωγής μιας επιστημονικής έρευνας, των χαρακτηριστικών (πλεονεκτήματα, μειονεκτήματα) διαφο-

ρετικών μεθόδων έρευνας στο πλαίσιο ποσοτικής και ποιοτικής προσέγγισης. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του μαθήματος αναπτύσσονται και αναλύονται τα στάδια και δεοντολογικά ζητήματα της επιστημονικής έρευνας. Επίσης, παρουσιάζεται η διαδικασία ορισμού και διατύπωσης του ερευνητικού προβλήματος της μελέτης, η αναζήτηση και συγγραφή της βιβλιογραφίας και η δομή της μελέτης. Τέλος, αναλύονται διαφορετικές ερευνητικές μέθοδοι και τεχνικές, όπως αρχειακή έρευνα, ανάλυση περιεχομένου, ποσοτική, ποιοτική και μεικτή, συγκριτική έρευνα, μελέτη περίπτωσης (case studies) και δοκιμή σύνταξης γραπτής ερευνητικής εργασίας.

2. Σταθμοί στην εξέλιξη της νεοελληνικής λογοτεχνίας (19ος - 20ός αι.)

Το μάθημα εστιάζει στην πολλαπλότητα των δρόμων προσέγγισης και μελέτης του λογοτεχνικού έργου. Έμφαση δίνεται γενικά στην περιοδολόγηση της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Ειδικότερα αναλύονται οι καταβολές της «Γενιάς του 1880», τα ιστορικά και τα κοινωνικά γεγονότα που την πλαισιώνουν, τα χαρακτηριστικά της «Νέας Αθηναϊκής Σχολής», το γλωσσικό ζήτημα, ο ρόλος του Τύπου, οι χαρακτηριστικοί εκπρόσωποι και η κεντρική θέση του Κωστή Παλαμά. Στη συνέχεια αναλύεται ο ρόλος και η σημασία της «Γενιάς του 1930» στην ποίηση και την πεζογραφία και εξετάζεται, μεταξύ άλλων, η θεματολογία και η εκφραστική στην ποίηση του Οδυσσέα Ελύτη, του Γιώργου Σεφέρη και του Γιάννη Ρίτσου. Γενικότερα, προσεγγίζονται τα ιστορικά και κοινωνικά πλαίσια μέσα στα οποία αναπτύχθηκαν συγκεκριμένα αισθητικά ρεύματα και καλλιεργήθηκαν τα ανάλογα γραμματολογικά είδη. Τέλος γίνεται αναφορά στις βασικές έννοιες ανάλυσης και αναγνωστικής προσέγγισης ενός λογοτεχνήματος: αφήγηση, πλοκή, δομή, χαρακτήρες, οπτική γωνία/εστίαση, σκηνικό, θέμα. Παράλληλα, δίνεται έμφαση στην ανάλυση του ποιητικού λόγου και των συστατικών χαρακτηριστικών του, όπως ο στίχος, ο ρυθμός, κ.ά.

3. Θέατρο στην εκπαίδευση

Στο πλαίσιο του μαθήματος αυτού αναλύεται ο μορφωτικο-εκπαιδευτικός ρόλος και η αποστολή του θεάτρου στην εκπαίδευση και αγωγή των νέων. Παρουσιάζεται ένα ιστορικό διάγραμμα που ξεκινά από την αρχαία Ελλάδα και το Ιησούιτικο Θέατρο και φτάνει μέχρι τις μέρες μας. Εντοπίζονται οι ποικίλες μορφές και όψεις με τις οποίες το θέατρο και οι τεχνικές του εμφανίζονται στην εκπαίδευση, ξεκινώντας από την παντομίμα και τον αυτοσχεδιασμό και φτάνοντας μέχρι την οργανωμένη θεατρική παράσταση και το πολυθέαμα.

4. Γλωσσολογία και ανάλυση της ελληνικής γλώσσας: φωνητική, φωνολογία και μορφολογία

Παρουσιάζονται βασικές θεωρίες και έννοιες της σύγχρονης γλωσσολογίας, σύμφωνα με τις οποίες περιγράφεται και αναλύεται η νέα ελληνική γλώσσα, σε όλα τα γλωσσολογικά επίπεδα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην φωνητική και τη φωνολογία, που αφορούν την προφορά και τον επιτονισμό, καθώς και τη μορφολογία που αφορά στη γραμματική και το λεξιλόγιο.

5. Διδακτική μεθοδολογία και πρακτική άσκηση

Το περιεχόμενο του μαθήματος περιλαμβάνει τα εξής: Το πρόβλημα της συγκεκριμενοποίησης των σκοπών

σε διδακτικούς στόχους, Οργάνωση και διεξαγωγή της διδακτικής πράξης, Προγραμματισμός-Σχεδιασμός-Αξιολόγηση της διδασκαλίας, Διαπροσωπικές σχέσεις στη σχολική τάξη, Εναρκτήρια Συνάντηση: σκοπός και αναμενόμενα αποτελέσματα, Σύγχρονα μοντέλα διδασκαλίας, Η στρατηγική της διδακτικής πράξης, ομαδοκεντρική διδασκαλία και μάθηση, Η καλλιέργεια της κριτικής και δημιουργικής σκέψης, Θεωρίες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων πειθαρχίας, Ομοιογένεια και ανομοιογένεια της σχολικής τάξης, Διαχείριση της Σχολικής Τάξης: πρόληψη και παρέμβαση, Τεχνολογία και διδακτική πράξη, Παιδαγωγική της ένταξης, Ο σύγχρονος εκπαιδευτικός, Διάλογος-Ερώτηση στην Τάξη, Ποιότητα και Αποτελεσματικότητα στην Εκπαίδευση.

6. Λογοτεχνία για παιδιά και νέους: τα κείμενα, οι συγγραφείς και οι αναγνώστες

Εισαγωγή. Θεωρητικά και ειδολογικά ζητήματα. Αναπαραστάσεις / κατασκευές της παιδικής ηλικίας και της νεότητας στη Λογοτεχνία για παιδιά και νέους. Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Λογοτεχνίας για παιδιά και νέους. Ιστορικό, κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο. Τρόποι κριτικής προσέγγισης και μέθοδοι ερμηνευτικής ανάλυσης λογοτεχνικών κειμένων. Η ρητορική της εικόνας και οι αναγνώσεις της. Το ζήτημα των μεταφράσεων και των διασκευών. Τα παιδικά περιοδικά έντυπα. Ο διδακτισμός στον 19 αιώνα και οι σύγχρονες αναβιώσεις του. Η ποίηση για παιδιά και νέους (19ος-20ος αι.). Αισθητικά ρεύματα και χαρακτηριστικά έργα. Ιστορικός λόγος και αυτοβιογραφική καταγραφή. Οι σύγχρονες μορφές αφήγησης και η θεματική ανανέωση στα έργα για παιδιά και νέους. Νεωτερική γραφή και μεταμυθοπλασία. Τα κοινωνικά στερεότυπα και οι εικόνες του Άλλου. Η διαμόρφωση των έμφυλων ταυτοτήτων. Πραγματικός και μυθοπλαστικός κόσμος: Εθνική ταυτότητα και πολιτισμικές αλλαγές.

7. Εισαγωγή στην ιστορία και τη θεωρία του θεάτρου

Το μάθημα αποτελεί μια γενική κατατοπιστική εισαγωγή στο θέατρο και τις θεατρικές Σπουδές. Εισαγωγικά αναπτύσσονται και παρουσιάζονται οι παράμετροι της μεθοδολογίας έρευνας στις ανθρωπιστικές σπουδές και ιδιαίτερα στις θεατρικές σπουδές (δραματικό κείμενο - θεατρική παράσταση - παιδαγωγία). Περιλαμβάνει ένα θεωρητικό μέρος, στο οποίο παρουσιάζονται και αναλύονται γενικές έννοιες, όπως: θεατρικό και λογοτεχνικό κείμενο, διαδικασίες σκηνικής μεταγραφής του δραματικού κειμένου, κώδικες της παράστασης, θεατρική επικοινωνία, είδη και μορφές δράματος και θεάτρου. Περιλαμβάνει, επίσης, ένα ιστορικό μέρος, στο οποίο παρουσιάζεται η εμφάνιση και η ανάπτυξη του θεάτρου στην αρχαία Ελλάδα καθώς και στοιχεία της Ιστορίας του Νεοελληνικού θεάτρου.

8. Διδακτική της λογοτεχνίας: θεωρία και πράξη

Α) Εισαγωγή στην έννοια της λογοτεχνίας. Η λογοτεχνία ως διδακτικό αντικείμενο: θεωρητικές και μεθοδολογικές αρχές. Η «απόλαυση» της ανάγνωσης στη θεωρία και κριτική της λογοτεχνίας, (θεωρία του Roland Barthes-«αναγνώσιμα και εγγράψιμα» κείμενα).

Β) Ειδικά ζητήματα διδακτικής της λογοτεχνίας: Η έννοια της δυσκολίας στη θεωρία και τη διδακτική της

λογοτεχνίας, η ενότητα μορφής και περιεχομένου, η διακειμενικότητα, ο λογοτεχνικός και ο σχολικός Κανόνας.

Γ) Μορφές ανάγνωσης: εκ του σύνεγγυς ανάγνωση, ερμηνευτική και ανθιστάμενη ανάγνωση.

Δ) Πεζογραφία (μυθιστόρημα και σύντομος αφηγηματικός λόγος) και ποίηση (παραδοσιακή και νεότερη): η διδασκαλία τους με έμφαση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Ενδεικτικές διδακτικές προσεγγίσεις κειμένων νεοελληνικής και παιδικής λογοτεχνίας. Η αξιοποίηση των Τεχνών στη διδασκαλία του λογοτεχνικού κειμένου. Διδακτική αξιοποίηση του εικονογραφημένου βιβλίου. Διδακτική προσέγγιση λογοτεχνικού κειμένου: από τη θεωρία στην πράξη. Παραδείγματα και εφαρμογές.

9. Ψυχοπαιδαγωγική

Το περιεχόμενο του μαθήματος περιλαμβάνει ενδεικτικά τα εξής: Έννοια και περιεχόμενο της ψυχοπαιδαγωγικής, Σύγκριση με άλλους συναφείς όρους, Θεωρητικές και ιδεολογικές προσεγγίσεις στην ψυχοπαιδαγωγική, Θεωρίες της Αγωγής, Ανάπτυξη του παιδιού και του εφήβου, Ζητήματα γνωστικής και κοινωνικής ανάπτυξης, Παιδί και μάθηση στη σχολική ηλικία, Κοινωνικοποίηση και Προσαρμογή στο σχολείο, Μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, Διαχείριση της Πολυπολιτισμικότητας, Μάθηση και ατομικές διαφορές, Κοινωνική και Συναισθηματική Αγωγή, Καλλιέργεια δεξιοτήτων ζωής.

10. Σύγχρονες προσεγγίσεις στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στο σχολείο-ακαδημαϊκός λόγος

Εξετάζονται παραδοσιακές και νέες μέθοδοι διδασκαλίας της γλώσσας στο σχολείο. Έμφαση δίνεται στις τέσσερις γλωσσικές δεξιότητες (κατανόηση και παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου) καθώς και στον ρόλο της γραμματικής και του λεξιλογίου για την ολική ανάπτυξη της γλώσσας του μαθητή. Επίσης εξετάζονται η γλώσσα που χρησιμοποιείται στα γνωστικά αντικείμενα και η καλλιέργεια του ακαδημαϊκού λόγου στους μαθητές.

ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ

1. Παιδικό βιβλίο, φιλαναγνωσία και εκπαίδευση

Στο πλαίσιο του σχολικού περιβάλλοντος, η θετική στάση του παιδιού-μαθητή απέναντι στο παιδικό βιβλίο ενισχύεται μέσα από ποικίλες φιλαναγνωστικές δραστηριότητες και εκπαιδευτικές πρακτικές (επισκέψεις λογοτεχνών στα σχολεία, εκθέσεις λογοτεχνικών βιβλίων, δημιουργία λέσχης ανάγνωσης, εμπλουτισμός των σχολικών βιβλιοθηκών), οι οποίες στοχεύουν όχι μόνο στην καλλιέργεια των γνωστικών δεξιοτήτων των μαθητών αλλά και στην αισθητική απόλαυση. Το μάθημα εστιάζει στην παρουσίαση των παραγόντων που συντελούν στην καλλιέργεια και στην ανάπτυξη της φιλαναγνωστικής τάσης των μαθητών, καθώς και στο βαθμό συμβολής του εκπαιδευτικού στη διαμόρφωση αναγνωστών οι οποίοι θα έχουν εξοικειωθεί με διαφορετικά είδη παιδικού βιβλίου (εικονογραφημένα βιβλία, εικονοβιβλία κ.ά.) και θα έχουν διαμορφώσει τις δικές τους συνειδητές επιλογές ως αναγνώστες. Ακόμα εξετάζονται θεωρητικές προσεγγίσεις της ανάγνωσης και της φιλαναγνωσίας, ζητήματα της προσληπτικής ικανότητας του μικρού αναγνώστη, η συνάρτηση δημιουργικής γραφής και φιλαναγνωσίας ως πολιτισμικής πρακτικής, καθώς και η δημιουργική συσχέτιση διαθεματικότητας και φιλαναγνωσίας.

2. Θέατρο για κοινό ανήλικων θεατών

Το μάθημα αφορά στην ιδιαίτερη κατηγορία Θεάτρου, που απευθύνεται σε κοινό ανήλικων θεατών. Παρουσιάζει τα βασικά ειδολογικά χαρακτηριστικά του και τους ιδιαίτερους κώδικες που χαρακτηρίζουν το συγκεκριμένο είδος θεάτρου. Παράλληλα, οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να ασκηθούν σε δραματουργική ανάλυση σχετικών κειμένων που αναδεικνύει τις θεματικές, την ιδεολογία, την αισθητική και την παιδαγωγική τους διάσταση. Αναπτύσσονται, επίσης, οι μηχανισμοί μεταγραφής του κειμένου σε σκηνική δράση και παρουσιάζονται στοιχεία από την ιστορία της εξέλιξης του είδους στην Ελλάδα καθώς και οι σημαντικότεροι εκπρόσωποι της δραματουργίας για παιδιά. Οι παραδόσεις συμπληρώνονται με την εκπόνηση εργασιών από τους φοιτητές, που αναλαμβάνουν θέματα σχετικά με τη διερεύνηση και την σε βάθος ανάλυση της νεοελληνικής δραματουργίας για ανήλικους θεατές, αλλά και εργασίες που αφορούν σε ζητήματα κοινωνιολογίας της πρόσληψης των παραστάσεων για παιδικό και νεανικό κοινό.

3. Θεωρητικές προσεγγίσεις και ερμηνευτικά ζητήματα της Λογοτεχνίας

Η έννοια της λογοτεχνίας είναι ρευστή και κάθε εποχή προσδιορίζει με τα δικά της ιστορικά, κοινωνικά και πολιτιστικά συμφραζόμενα τι είναι λογοτεχνικό και τι όχι. Έτσι στον χώρο της λογοτεχνίας διαμορφώνονται διαφορετικές και ποικίλες θεωρητικές προσεγγίσεις που ερμηνεύουν τα λογοτεχνικά κείμενα με τα δικά τους αξιώματα. Το μάθημα παρουσιάζει συγκριτικά τις θεωρητικές αντιλήψεις των κειμενοκεντρικών θεωριών της λογοτεχνίας, οι οποίες καθόρισαν σε σημαντικό βαθμό την εμφάνιση και την εξέλιξη των σύγχρονων προσεγγίσεων στο πεδίο της λογοτεχνίας. Ο formalismός, η νέα κριτική και ο δομισμός, από τις πρώτες δεκαετίες του εικοστού αιώνα ως και τη δεκαετία του 1970 θέτουν τις βάσεις και διαμορφώνουν τα εργαλεία εκείνα με τα οποία θα εργαστούν οι μεταγενέστεροι θεωρητικοί της λογοτεχνίας.

4. Θεωρίες ανάγνωσης και μέθοδοι κριτικής προσέγγισης λογοτεχνικού κειμένου

Α) Η έννοια του αναγνώστη στη σύγχρονη θεωρία της λογοτεχνίας. Η αισθητική της πρόσληψης και οι θεωρίες "αναγνωστικής ανταπόκρισης": Jauss, Iser, Holland, Bleich, Fish κ.ά. Ο μαθητής ως αναγνώστης. Η τάξη ως "ερμηνευτική κοινότητα".

Β) Η θεωρία της L.M.Rosenblatt. Εφαρμογές σε λογοτεχνικά κείμενα.

Γ) Μέθοδοι κριτικής προσέγγισης λογοτεχνικού κειμένου. Θεωρητική παρουσίαση και εφαρμογές στις θεωρίες: Νέα Κριτική/ μέθοδος close reading, Formalismός, Μαρξιστική Κριτική, Ψυχαναλυτική Κριτική, Νέος Ιστορισμός, Αποδόμηση μεταποικιακή θεωρία κ.ά. Εφαρμογές τους σε διαφορετικά λογοτεχνικά κείμενα ή (εναλλακτικά) σε ένα εκτενές έργο.

Δ) Εισαγωγή στις σπουδές του Λόγου και της Εικόνας.

5. Παιδαγωγική του Θεάτρου και Θεατρική Αγωγή

Το μάθημα επικεντρώνεται στην ανάδειξη του τριπλού άξονα συντεταγμένων προσέγγισης του Θεάτρου σε επί-

πεδο κειμενικού λόγου, σκηνηκής πράξης και πρόσληψης. Διερευνάται η πορεία διαμόρφωσης της διδακτικής του Θεάτρου ως αυτόνομου μαθήματος, αλλά και ως μέρους της διδακτικής μεθοδολογίας -αφηγηματικών και μη- μαθημάτων, αποσκοπώντας στην ανανέωση της διδακτικής διαδικασίας. Επίσης, προσδιορίζεται ο εκπαιδευτικός ως σκηνοθέτης για το σχεδιασμό και την οργάνωση της διδασκαλίας του για ένα ευεπίφορο περιβάλλον μάθησης που πραγματώνει το χαρακτήρα της «Παμμούσου παιδαγωγίας».

6. Κειμενογλωσσολογία, υφολογία και διδακτικές εφαρμογές

Η έννοια του κειμένου και του περικειμένου. Κειμενικός γραμματισμός: κειμενικά είδη και εκπαίδευση / είδη λόγου αφήγησης, περιγραφής, επιχειρηματολογίας. Κριτήρια κειμενικότητας - σύσταση κειμένων. Συνοχή vs. Συνεκτικότητα: διαφοροποίηση επιπέδων και ιεράρχηση. Στοιχεία Πραγματολογίας. Κείμενο και κοινωνία: ταυτότητες. Η έννοια του ύφους και ο ρόλος του στη χρήση της γλώσσας. Ηλεκτρονικά Σώματα Κειμένων και εφαρμογές στη διδασκαλία και την έρευνα.

7. Θέματα θεωρίας και διδακτικής του λογοτεχνικού βιβλίου για παιδιά

Στο μάθημα αυτό εξετάζονται:

Α) οι μορφές και τα είδη, οι αισθητικές, καλλιτεχνικές, μορφολογικές και θεματολογικές καινοτομίες του σύγχρονου λογοτεχνικού βιβλίου για παιδιά και νέους. Προσεγγίζονται ερμηνευτικά και παρουσιάζονται μορφές, είδη και τάσεις στο χώρο του εικονοβιβλίου, του μεταμοντέρνου βιβλίου, του διαδραστικού, pop-up, γνώσεων και τεχνογνωσίας, κ.λπ. βιβλίου. Παρουσιάζεται επίσης το έργο σημαντικών συγγραφέων, εικονογράφων και καλλιτεχνών στο χώρο του λογοτεχνικού παιδικού βιβλίου, όπως ο Shaun Tan, ο Roberto Innocenti, η Lisbeth Zwerger, η Nicoletta Ceccoli, ο Wolf Erlbruch κ.ά. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην κριτική προσέγγιση θεμάτων που θεωρούνται «αμφιλεγόμενα» στο χώρο του σύγχρονου λογοτεχνικού παιδικού βιβλίου, καθώς και στις δυνατότητες του να υπερβεί τον διδακτισμό και τη μορφή του εννοούμενου «κρυμμένου ενήλικα».

Β) Παρουσιάζονται και αναλύονται τα βασικότερα μεθοδολογικά ζητήματα της διδακτικής προσέγγισης του λογοτεχνικού παιδικού βιβλίου στην ολότητα του.

8. Η ελληνική γλώσσα ως δεύτερη σε μονόγλωσσα και πολύγλωσσα περιβάλλοντα

Έννοια και μορφές της διγλωσσίας-πολυγλωσσίας. Μοντέλα διγλωσσίας εκπαίδευσης. Μέθοδοι διδασκαλίας της Γ2 σε μονόγλωσσα και πολύγλωσσα περιβάλλοντα. Τα επίπεδα ελληνομάθειας και το περιεχόμενο τους, ενδεικτικοί φορείς πιστοποίησης καθώς και αντιπροσωπευτικό υλικό διδασκαλίας για κάθε επίπεδο. Αξιοποίηση της τεχνολογίας. Σχεδιασμός εκπαιδευτικού υλικού. Επισκέψεις και δυνατότητα πρακτικής άσκησης σε διαπολιτισμικά σχολεία και φορείς ελληνομάθειας.

Το ενδεικτικό πρόγραμμα των μαθημάτων για την ειδικότητα «Κοινωνικές Επιστήμες: Σύγχρονα Ζητήματα Ιστορικής, Κοινωνιολογικής, Λαογραφικής Θεωρίας και Έρευνας» διαμορφώνεται ως εξής:

Α' Εξάμηνο			
Μαθήματα	Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες	ECTS
Μεθοδολογία κοινωνικής έρευνας	Υ	36	7,5
Κοινωνία και κοινωνικές δομές από την εκβιομηχάνιση στη μεταβιομηχανική εποχή: Κοινωνιολογικές όψεις.	Υ	36	7,5
Οικονομία, κοινωνία και πολιτική στην Ευρώπη και τον κόσμο (16ος - 21ος αιώνας)	Υ	36	7,5
Λαϊκός πολιτισμός και εκπαίδευση	Υ	36	7,5
Σύνολο		144	30

Β' Εξάμηνο			
Μαθήματα	Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες	ECTS
Διδακτική μεθοδολογία και πρακτική άσκηση	Υ	36	7,5
Σύγχρονες κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της παιδικής ηλικίας και της εκπαίδευσης	Υ	36	7,5
Νέα ελληνική ιστορία (1204 - 21ος αιώνας)	Υ	36	7,5
Η παιδική ηλικία στον παραδοσιακό και σύγχρονο λαϊκό πολιτισμό	Υ	36	7,5
Σύνολο		144	30

Γ' Εξάμηνο			
Μαθήματα	Υποχρεωτικά/κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες	ECTS
Ψυχοπαιδαγωγική	Υ	36	7,5
Διδακτική των κοινωνικών επιστημών	Υ	36	7,5
*Μάθημα κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικό	κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικό	36	7,5
*Μάθημα κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικό	κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικό	36	7,5
Σύνολο		144	30

Δ' Εξάμηνο			
Μαθήματα	Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες	ECTS
Εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας			30
Σύνολο			30

Μαθήματα κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά

1. Ειδικά θέματα των κοινωνικών επιστημών
2. Ταυτότητες και ετερότητες στο χώρο και το χρόνο
3. Ανθρώπινα δικαιώματα, δικαιώματα του παιδιού και η διδακτική τους
4. Παιδική ηλικία, κοινωνικές μειονότητες, εργασία και εκπαίδευση
5. Προβλήματα και πρακτικές της διδασκαλίας της Ιστορίας
6. Ζητήματα θεωρίας, μεθοδολογίας και ερμηνείας της Ιστορίας
7. Παράδοση και νεωτερικότητα στον λαϊκό πολιτισμό: λαογραφικές και ανθρωπολογικές προσεγγίσεις
8. Οπτική Εθνογραφία και εκπαίδευση: Διαπολιτισμικές διδακτικές προτάσεις στην εκπαίδευση

Περιεχόμενο/Περιγραφή μαθημάτων
ΜΑΘΗΜΑΤΑ:

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ

1. Μεθοδολογία κοινωνικής έρευνας

Σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση των βασικών αρχών της ερευνητικής μεθοδολογίας, οργάνωσης και διεξαγωγής μιας επιστημονικής έρευνας, των χαρακτηριστικών (πλεονεκτήματα, μειονεκτήματα) διαφορετικών μεθόδων έρευνας στο πλαίσιο ποσοτικής και ποιοτικής προσέγγισης. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του μαθήματος αναπτύσσονται και αναλύονται τα στάδια και δεοντολογικά ζητήματα της επιστημονικής έρευνας. Επίσης, παρουσιάζεται η διαδικασία ορισμού και διατύπωσης του ερευνητικού προβλήματος της μελέτης, η αναζήτηση και συγγραφή της βιβλιογραφίας και η δομή της μελέτης. Τέλος, αναλύονται διαφορετικές ερευνητικές μέθοδοι και τεχνικές, όπως αρχεϊακή έρευνα, ανάλυση περιεχομένου, ποσοτική, ποιοτική και μεικτή, συγκριτική έρευνα, μελέτη περίπτωσης (case studies) και δοκιμή σύνταξης γραπτής ερευνητικής εργασίας.

2. Κοινωνία και κοινωνικές δομές από την εκβιομηχάνιση στη μεταβιομηχανική εποχή: Κοινωνιολογικές όψεις

Ο σχηματισμός των οικονομικών και κοινωνικών δομών, όπως και των θεσμών της νεωτερικότητας είναι το αντικείμενο του μαθήματος. Η διαπραγμάτευση αξιοποιεί τα αποτελέσματα της κοινωνικοϊστορικής και κοινωνιολογικής έρευνας και διαχειρίζεται την κοινωνιολογική συζήτηση, σχετικά με τα σημαντικά φαινόμενα που σηματοδότησαν τις βιομηχανικές καπιταλιστικές κοινωνίες από την εκβιομηχάνιση μέχρι τη νεωτερική εποχή, με ιδιαίτερες αναφορές στις διαδικασίες του κεφαιακής συσσώρευσης, μετασχηματισμού της παραγωγής και της εργασίας, μέχρι την σύγχρονη περίοδο που επικρατούν στο μεταβιομηχανικό-μεταφορντικό πλαίσιο μετασχηματισμοί, νέες δομές και νέες συνθήκες, υπαγορεύοντας στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης και της αποϋλοποίησης της οικονομίας ένα νέο παράδειγμα λειτουργίας του καπιταλισμού..

3. Οικονομία, κοινωνία και πολιτική στην Ευρώπη και τον κόσμο (16ος - 21ος αιώνας)

Οι ρίζες του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Οι Νέοι Χρόνοι και οι αλλαγές στη ζωή των Ευρωπαίων. Οι απαρχές του καπιταλισμού και οι πόλεις. Αναγέννηση. Η κρίση της

θρησκευτικής συνείδησης. Οι κρίσιμοι 17ος και 18ος αιώνες και η Πνευματική Επανάσταση. Ευρωπαϊκός Διαφωτισμός. Γαλλική Επανάσταση. Βιομηχανική Επανάσταση. Η Ευρώπη των Εθνών. Η εποχή του κεφαλαίου (1848 - 1875) και η εποχή των αυτοκρατοριών (1875 - 1914). Η Ευρώπη και ο Κόσμος. Ιδεολογικά ρεύματα. Ο 20ος και 21ος αι. και τα προβλήματα τους σε παγκόσμιο επίπεδο. Στοχασμός, διάνοηση και εικαστική έκφραση.

4. Λαϊκός πολιτισμός και εκπαίδευση

Στόχοι του μαθήματος είναι να γνωρίσουν οι φοιτήτριες και οι φοιτητές τη διεθνή και ελληνόγλωσση λαογραφική και ανθρωπολογική βιβλιογραφία που μελετά τη δυναμική διάσταση του λαϊκού πολιτισμού. Να κατανοήσουν το δυναμικό και εξελισσόμενο μέσα στον ιστορικό χρόνο χαρακτήρα της λαϊκής παράδοσης. Να γνωρίσουν όψεις του λαϊκού πολιτισμού (υλικός πολιτισμός/ λαϊκή τέχνη, κοινωνική συγκρότηση, ήθη και έθιμα, λαϊκή λογοτεχνία,) που εμπεριέχονται σε πολλά αντικείμενα που διδάσκονται σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Να συντάξουν με τη μέθοδο των σχεδίων εργασίας (project) σχέδια διδασκαλίας για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, στα οποία να συνδέουν το λαϊκό πολιτισμό με την γενική και την τοπική ιστορία στοχεύοντας στην κατανόηση της τοπικής ταυτότητας των μαθητών και στην καλλιέργεια των ερευνητικών δεξιοτήτων τους. Να εντοπίζουν κοινά πολιτισμικά στοιχεία ανάμεσα στους λαούς, καλλιεργώντας τη διαπολιτισμική ικανότητα των μαθητών/τριών τους και το σεβασμό στη διαφορετικότητα. Θεματικές του μαθήματος αποτελούν: Η έννοια του λαϊκού πολιτισμού. Παράδοση και νεωτερικότητα στο λαϊκό πολιτισμό. Ορισμός και περιεχόμενο της Λαογραφίας. Σύντομη αναδρομή στην ιστορία της Λαογραφίας. Λαογραφία, εθνολογία, κοινωνική ανθρωπολογία, ιστορία: προς μια διεπιστημονική θεώρηση του λαϊκού πολιτισμού. Τοπική κοινωνία. Φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον. Τοπική παραγωγή/οικονομία και κατανάλωση - Οι πολιτισμικές διαστάσεις του τοπικού διατροφικού συστήματος. Ο υλικός πολιτισμός ως αντικείμενο έρευνας και διδασκαλίας στην Ελλάδα. Υλικός πολιτισμός και μουσεία. Άυλη πολιτισμική κληρονομιά: Η Σύμβαση της UNESCO για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας. Ήθη και έθιμα: Ανάλυση όρων. Η επιβίωση και η αναβίωση εθίμων στη σύγχρονη εποχή. Φολκλορισμός. Διαβατήριες τελεουργίες του κύκλου της ζωής (γέννηση- γάμος- θάνατος). Ευετηριακά έθιμα στον κύκλο του χρόνου. Δραματοποίηση λαϊκών δρωμένων στο σχολείο. Λαϊκή λογοτεχνία: Τα είδη (παροιμία, αίνιγμα, παραμύθι, παράδοση, επωδή, τραγούδι, ευτράπελες διηγήσεις, παραλογοτεχνία). Η παρουσία του λαϊκού πολιτισμού στα σχολικά εγχειρίδια του δημοτικού σχολείου. Πρόγραμμα διδασκαλίας του Λαϊκού Πολιτισμού στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Αντικείμενο, στόχοι, μέθοδος, υλοποίηση, αξιολόγηση. Ο λαϊκός πολιτισμός ως πεδίο διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Εκπαιδευτικές δράσεις για τον λαϊκό πολιτισμό σε ισότοπους νηπιαγωγείων και δημοτικών σχολείων: παρουσίαση και ανάλυση αποτελεσμάτων πανελληνίας έρευνας. Καινοτόμα εκπαιδευτικά προγράμματα με θέματα από το λαϊκό πολιτισμό. Σχέδια διδασκαλίας για

το Λαϊκό Πολιτισμό στην Εκπαίδευση. Ανάλυση δομής σχεδίου διδασκαλίας για το Λαϊκό Πολιτισμό.

5. Διδακτική μεθοδολογία και Πρακτική Άσκηση

Το περιεχόμενο του μαθήματος περιλαμβάνει τα εξής: Το πρόβλημα της συγκεκριμενοποίησης των σκοπών σε διδακτικούς στόχους, Οργάνωση και διεξαγωγή της διδακτικής πράξης, Προγραμματισμός-Σχεδιασμός-Αξιολόγηση της διδασκαλίας, Διαπροσωπικές σχέσεις στη σχολική τάξη, Εναρκτήρια Συνάντηση: σκοπός και αναμενόμενα αποτελέσματα, Σύγχρονα μοντέλα διδασκαλίας, Η στρατηγική της διδακτικής πράξης, ομαδοκεντρική διδασκαλία και μάθηση, Η καλλιέργεια της κριτικής και δημιουργικής σκέψης, θεωρίες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων πειθαρχίας, Ομοιογένεια και ανομοιογένεια της σχολικής τάξης, Διαχείριση της Σχολικής Τάξης: πρόληψη και παρέμβαση, Τεχνολογία και διδακτική πράξη, Παιδαγωγική της ένταξης, Ο σύγχρονος εκπαιδευτικός, Διάλογος-Ερώτηση στην Τάξη, Ποιότητα και Αποτελεσματικότητα στην Εκπαίδευση.

6. Σύγχρονες κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της παιδικής ηλικίας και της εκπαίδευσης

Το μάθημα εστιάζει στην σύγχρονη κοινωνιολογική μελέτη της παιδικής ηλικίας, με έμφαση στην κοινωνική και πολιτισμική κατασκευή της και στην κατανόηση του παιδιού ως δρώντος υποκειμένου. Για τον σκοπό αυτό, σκιαγραφούνται ποικίλες διαστάσεις της παιδικής ηλικίας εκτεινόμενες από την ιστορική της εξέλιξη μέχρι τη σύγχρονη εννοιολόγησή της. Στο συγκεκριμένο μάθημα συνδέεται, επίσης, η εννοιολόγηση και κατανόηση της παιδικής ηλικίας σε συνάρτηση με την εκπαίδευση, η οποία εξετάζεται ως κοινωνικό αγαθό σε διαλεκτική σχέση προς το κοινωνικό γίνεσθαι σε ιστορικά και θεωρητικά πλαίσια. Η εκπαιδευτική διαδικασία προσεγγίζεται ως κοινωνικό φαινόμενο που επιδρά άμεσα στην παιδική ηλικία και καθορίζεται από ένα σύνολο κοινωνικών, οικονομικών, πολιτικών και πολιτισμικών παραγόντων. Εξετάζονται τα χαρακτηριστικά των αλληλεπιδράσεων αυτών καθώς και οι κοινωνικές διαστάσεις της εκπαιδευτικής διαδικασίας, με τη χρήση θεωρητικών και ερευνητικών εργαλείων της Κοινωνιολογίας και της Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης.

7. Νέα ελληνική ιστορία (1204 - 21ος αιώνας)

Από τον Μεσαιωνικό στον Νεότερο Ελληνισμό. Οι Αλώσεις (1204, 1453) της Κωνσταντινουπόλεως και οι συνέπειες τους. Δυτικές Ευρωπαϊκές κυριαρχίες στον ελληνικό χώρο. Οθωμανική κυριαρχία: οικονομικοκοινωνικές, πολιτικές συνιστώσες, συνέχειες και ασυνέχειες. Επαναστατικές ζυμώσεις και κινήσεις. 18ος αιώνας: ο ύστατος προεπαναστατικός αιώνας. Νεοελληνικός Διαφωτισμός. Από την Επανάσταση του 1821 στην «Ελληνική Πολιτεία» και στον Κυβερνήτη Ι. Καποδίστρια. Το Ελληνικό Βασίλειο. Η Μεγάλη Ιδέα. Πολιτικές δυνάμεις και συνταγματικοί θεσμοί. Η «Κυβερνώσα Βουλή». Τα διαδοχικά όρια του ελληνικού κράτους. Εκβιομηχάνιση και εργατικό κίνημα. Από το 1897 στο 1909. Βαλκανικοί πόλεμοι. Α' Παγκόσμιος πόλεμος και Εθνικός Διχασμός. Μικρασιατικός πόλεμος και Μικρασιατική καταστροφή. Ο Ευρωπαϊκός και ο Ελληνικός Μεσσοπόλεμος. Β' Ελληνική Δημοκρατία. Η 4η Αυγούστου 1936. Β' Παγκόσμιος

πόλεμος, Κατοχή και Αντίσταση. Ο Εμφύλιος. Ο μεταπολεμικός ελληνισμός και τα προβλήματα του. Από την αποκατάσταση της Δημοκρατίας (1974) έως τον 21ο αι. Το προσφυγικό. Η ελληνική κοινωνία. Πνευματικός βίος και πολιτισμός, τέχνες και Γράμματα.

8. Η παιδική ηλικία στον παραδοσιακό και σύγχρονο λαϊκό πολιτισμό

Στόχοι του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να γνωρίζουν την ελληνική και διεθνή κοινωνιολογική, λαογραφική, ιστορική και ανθρωπολογική βιβλιογραφία που εστιάζει στην έρευνα της οικογένειας και της παιδικής ηλικίας (γνωστικές δεξιότητες). Να αξιοποιήσουν ερευνητικά την κοινωνική θεωρία στη δευτερογενή αφηγηματική ερμηνευτική ανάλυση βιογραφικών συνεντεύξεων με έμφαση στη μνήμη της παιδικής και νεανικής ηλικίας των αφηγητριών/ών (ερευνητικές δεξιότητες). Να καλλιεργήσουν τη διεπιστημονική προσέγγιση και τον κριτικό αναστοχασμό στην ανάλυση ποιοτικών δεδομένων έρευνας και να μνηθούν στη ζωντανή επιστημονική συζήτηση και το διάλογο (κριτική σκέψη, επικοινωνιακές, συνεργατικές δεξιότητες). Αντικείμενο του μαθήματος είναι η δευτερογενής, ερμηνευτική και αναστοχαστική, αφηγηματική ανάλυση συνεντεύξεων αφηγήσεων ζωής που εστιάζουν στα βιώματα της παιδικής ηλικίας των αφηγητών/τριών. Το μάθημα έχει εργαστηριακό χαρακτήρα (workshop) και κάθε φοιτητής φοιτήτρια αναλαμβάνει να αναλύσει μια ημικατευθυνόμενη συνέντευξη αφήγησης ζωής με έμφαση στη μνήμη της παιδικής ηλικίας, που περιλαμβάνεται στο Αρχείο Αφηγήσεων Ζωής του Π.Τ.Δ.Ε., Ε.Κ.Π.Α. Η θεωρητική εκκίνηση του μαθήματος έγκειται στην παραδοχή του κατασκευαστικού και έμφυλου χαρακτήρα της ατομικής και συλλογικής μνήμης και λαμβάνει υπόψη της τη σημασία των κοινωνικών παραγόντων: της μόρφωσης, της ηλικίας, του τόπου γέννησης και ανατροφής, του οικογενειακού και κοινωνικού περιβάλλοντος του αφηγητή και της επίσημης Ιστορίας στη διαμόρφωση της μορφής και του περιεχομένου του αφηγηματικού λόγου. Βασικό ερώτημα είναι σε ποιο βαθμό και με ποιο τρόπο ανακαλείται στη μνήμη των αφηγητών/τριών η καθημερινή ζωή των παιδικών τους χρόνων και οι ενδοοικογενειακές σχέσεις αναφορικά με το φύλο, την κοινωνική και οικονομική κατάσταση της οικογένειας, τη σειρά γέννησης των παιδιών, αλλά και τον τόπο που μεγάλωσαν (αγροτικό, αστικό επαρχίας, αθηναϊκό αστικό χώρο); Οι αναλύσεις επιχειρούν να αναδείξουν τις πολλαπλές παιδικές ηλικίες λαϊκών στρωμάτων από τον ελληνικό αγροτικό και αστικό χώρο και την εξέλιξη της ελληνικής κοινωνίας και οικογένειας κατά τον 20ο και 21ο αιώνα. Η ερμηνευτική ανάλυση των σχέσεων της ατομικής με τη συλλογική μνήμη στις αφηγήσεις ζωής εστιάζει στην ανάλυση του δίπολου παράδοση -νεωτερικότητα από την οπτική του υποκειμένου. Η ατομική εμπειρία του αφηγητή γίνεται κατανοητή μέσα στο κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο εγγράφεται και αναφέρεται. Οι θεματικές ενότητες του Εργαστηρίου είναι οι ενδοοικογενειακές σχέσεις των παιδιών μεταξύ τους (αδέρφια, ξαδέρφια) και με τους ενήλικες συγγενείς (γονείς -φυσικοί/θετοί-, παππούδες/γιαγιάδες, θείοι/θείες), η διαπαιδαγώγηση των παιδιών με έμφαση στις

κατά φύλο προσδιορισμένες αξίες, αντιλήψεις και συμπεριφορές, οι τρόποι πειθάρχησης των παιδιών και οι τιμωρίες, το παιχνίδι, τα προσωπικά βιώματα συμμετοχής των παιδιών στις γιορτές της οικογένειας και της κοινότητας και στις εθιμικές επιτελέσεις του κύκλου της ζωής (βάφτιση-γάμος-κηδεία) και του εορτολογίου (Χριστούγεννα, Απόκριες, Πάσχα, κ.ά.), εμπειρίες του ελεύθερου χρόνου κυρίως στον αστικό χώρο (εκδρομές, διακοπές, πολιτιστικές εκδηλώσεις), η σχολική εμπειρία, η παιδική και εφηβική εργασία, οι κοινωνικές σχέσεις της πατρικής οικογένειας στο πλαίσιο της γειτονιάς και της κοινότητας και οι έμφυλες στρατηγικές διαχείρισης του νοικοκυριού. Η αναστοχαστική ανάλυση των συνεντεύξεων επιχειρεί να κατανοήσει πόσο ειλικρινής και «ρεαλιστική» παρουσιάζεται η αφήγηση των συνεντευξιαζόμενων μέσα από τις εμπειρίες και τα βιώματα που αφηγούνται. Υπάρχει πιθανότητα τα γεγονότα να δίνονται εξωραϊσμένα με σκοπό τον εντυπωσιασμό; Παρουσιάζεται και με ποιο τρόπο το ατομικό και το οικογενειακό γόητρο; Εντοπίζονται σιωπές στην εξιστόρηση των αφηγητών/τριών;

9. Ψυχοπαιδαγωγική

Το περιεχόμενο του μαθήματος περιλαμβάνει ενδεικτικά τα εξής: Έννοια και περιεχόμενο της ψυχοπαιδαγωγικής, Σύγκριση με άλλους συναφείς όρους, Θεωρητικές και ιδεολογικές προσεγγίσεις στην ψυχοπαιδαγωγική, Θεωρίες της Αγωγής, Ανάπτυξη του παιδιού και του εφήβου, Ζητήματα γνωστικής και κοινωνικής ανάπτυξης, Παιδί και μάθηση στη σχολική ηλικία, Κοινωνικοποίηση και Προσαρμογή στο σχολείο, Μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, Διαχείριση της Πολυπολιτισμικότητας, Μάθηση και ατομικές διαφορές, Κοινωνική και Συναισθηματική Αγωγή, Καλλιέργεια δεξιοτήτων ζωής.

10. Διδακτική των κοινωνικών επιστημών

Εισαγωγή στην βασική προβληματική για τις έννοιες και τη σχέση γνώσης, μάθησης και διδασκαλίας. Κατανόηση της έννοιας του επιστημονικού λόγου και της επιστημονικής γνώσης, τα αναφερόμενα γνωστικά και παιδαγωγικά εμπόδια και η αντιμετώπιση τους. Συστηματική παρουσίαση των διαφορετικών προσεγγίσεων και των βασικών διερωτήσεων της διδακτικής, καθορισμός των στόχων της, επιλογή των περιεχομένου της διδασκαλίας και αξιολόγησης. Ευαισθητοποίηση όσον αφορά την ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση που είναι αναγκαία στη διδασκαλία των κοινωνικών επιστημών. Εξήγηση της αναγκαιότητας διδασκαλίας των κοινωνικών επιστημών στη γενική εκπαίδευση Ερμηνεία του γιατί οι κλάδοι των κοινωνικών επιστημών και τα σχολικά μαθήματα που σχετίζονται με αυτούς αποτελούν ένα γνωστικό σώμα που πρέπει να αποτελεί αντικείμενο διδασκαλίας στη γενική εκπαίδευση. Παρουσίαση της πολυμορφίας και του πολυπαραδειγματικού χαρακτήρα των κοινωνικών επιστημών και της ιδιαιτερότητας της διδακτικής τους. Αντιστοίχιση των διδακτικών μοντέλων με τις ιδεολογικές επιλογές, φιλοσοφικές και παιδαγωγικές θεωρίες της μάθησης και της γνώσης καθώς και των συνεπειών αυτών στην οργάνωση της μάθησης. Η διδακτική μεθοδολογία, η διδακτική στρατηγική και οι δεξιότητες διδακτικής πρακτικής για τα επιμέρους μαθήματα των

κοινωνικών επιστημών. Παρουσίαση των πολλαπλών διδακτικών μεθόδων που προέκυψαν από σύγχρονα ερευνητικά πορίσματα των επιμέρους κλάδων και η αξιοποίηση επιλεγμένων θεματικών και πειραματικών προτάσεων για την εναλλακτική διδακτική προσέγγιση των κοινωνικών επιστημών. Παρουσίαση των σύγχρονων τάσεων στη διδακτική των κοινωνικών επιστημών και της στροφής προς τις βιωματικές μεθόδους.

ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ

1. Ειδικά θέματα των κοινωνικών επιστημών

1.1. Οικονομικές εξελίξεις στον ελληνικό χώρο (15ος αι. - αρχές 19ου αι.)

Οι χρόνοι, ο χώρος και οι άνθρωποι. Οικονομία, κοινωνίες και παραγωγή. Η αγροτική οικονομία και η οικονομία των πόλεων. Η Βιοτεχνία και οι τομείς της. Συντεχνίες. Η αμοιβή της εργασίας. Από την περίοδο της οικιακής στην εμπορευματική οικονομία. Οι εξελίξεις στο εμπόριο. Ναυτιλία. Τύποι και μηχανισμοί της αγοράς.

1.2. Δάνεια, στάσεις πληρωμών και οικονομικές κρίσεις στην Ελλάδα (1824 - 21ος αι.)

Τα δάνεια του Αγώνα (1824 - 1825), η μη εξυπηρέτηση του χρέους και η «πτώχευση» του 1827. Τα δάνεια του 1835, 1836 και 1837, η δραστική περικοπή των δημοσίων δαπανών το 1843 και η κατάλυση της δημοσιονομικής αυτονομίας. Η Τριμελής Διεθνής Επιτροπή στην Αθήνα το 1857. Η πτώχευση του 1893, ο Διεθνής Οικονομικός Έλεγχος και η Διεθνής Επιτροπή Ελέγχου (1898). Το χρεωστάσιο του 1932. [Προς την] οικονομική κρίση στα χρόνια της παγκοσμιοποίησης (2008 κ.εξ.).

1.3. Τοπική Αυτοδιοίκηση και ελλαδικός χώρος Θεμελιώδεις έννοιες. Μορφολογία του θεσμού κατά την οθωμανική κυριαρχία και εξουσιαστική πραγματικότητα. Η δομή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης κατά την επαναστατική, καποδιστριακή και οθωνική περίοδο. Το Σύνταγμα του 1864 και σημειωτική των πολιτικών θεσμών. Οι ρυθμίσεις στην Τ.Α. από το 1912 - 1936. Τοπική Αυτοδιοίκηση και Εθνική Αντίσταση. Κρατισμός και τοπική αυτοδιοίκηση, εκλογές και πόλωση (1949 - 1967). Η δοτή τοπική αυτοδιοίκηση της δικτατορίας (1967 - 1974). Από την αποκατάσταση της αυτοδιοικητικής νομιμότητας έως τη δεύτερη δεκαετία του 20ου αι.

1.4. Ιστορική Διασπορά και σύγχρονες μεταναστευτικές μετακινήσεις.

Εποικισμοί, μεταναστεύσεις και αποδημίες από τον 16ο αι. Δημογραφικές και κοινωνικές ανακατατάξεις και εξελίξεις. Ο Κρητικός πόλεμος (1645 - 1669) και το μεταναστευτικές κινήσεις ελληνικών πληθυσμών. Μετακινήσεις στον παραδοσιακό ελληνικό χώρο και ο Ελληνισμός της Διασποράς στη Ρωσία, στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες, στην υπόλοιπη Ευρώπη, στην ΒΑ. Αφρική και σε άλλες χώρες. Ο Ελληνισμός εκτός του ελλαδικού χώρου. Η νέα Διασπορά. Ελληνικές παροικίες στην Αίγυπτο και η μετανάστευση στις Η.Π.Α. Ο Ελληνισμός της Κεντρίας και Ν. Αφρικής. Η μεταπολεμική μετανάστευση στην Αυστραλία. Η εργατική μετανάστευση στη Γερμανία και σε άλλα κράτη της Δυτικής Ευρώπης. Η ομογένεια και η οργάνωση της. Παλιννοστήσεις στις τρεις τελευταίες, περίπου, δεκαετίες του 20ου αι. Σύγχρονες τάσεις και χαρακτηριστικά των μεταναστευτικών μετακινήσεων και προσφυγικών ροών.

1.5. Φτώχεια, κοινωνικός αποκλεισμός, μειονότητες και παιδική ηλικία. Εννοιολογική οριοθέτηση και κοινωνικο-ιστορικό πλαίσιο. Ιστορία της φτώχειας και οριοθέτηση έναντι συναφών φαινομένων. Διαστάσεις της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στην παιδική ηλικία. Οι επιπτώσεις της κρίσης στα παιδιά. Η διαχείριση της κοινωνικής μειονεξίας στο παιδί της κρίσης. Η εκπαίδευση των προσφύγων/ μεταναστών/ ρομά στη σύγχρονη Ελλάδα. Φιλανθρωπία και χειραφέτηση: δύο διαφορετικές προσεγγίσεις για τα παιδιά σε κίνδυνο. Δράσεις και προγράμματα του τρίτου κοινωνικού τομέα και των ΜΚΟ που αφορούν σε παιδιά. Τα παιδιά αποτελούν την ομάδα του πληθυσμού που ιστορικά επηρεάζεται σε μεγαλύτερο βαθμό και ένταση από την αποστέρηση και τον αποκλεισμό. Η θεματική επικεντρώνεται στη μελέτη των εννοιών της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στην παιδική ηλικία σε θεωρητικό, κοινωνικο-ιστορικό και σύγχρονο πλαίσιο και εξετάζεται το σύνολο των διαστάσεων τους προκειμένου να αναδειχθούν οι πολυεπίπεδες επιδράσεις στην ζωή των παιδιών. Παράλληλα εξετάζονται οι νέες συνθήκες της κρίσης, οι επιπτώσεις της στην παιδική φτώχεια, οι σύγχρονες τάσεις στη μελέτη της φτώχειας και του αποκλεισμού, καθώς και οι παιδοκεντρικές προσεγγίσεις στη παιδική φτώχεια.

1.6. Κοινωνικές διακρίσεις και μειονότητες στην αγορά εργασίας

Οι μεταβολές στην αγορά εργασίας σε συνδυασμό με άλλους κοινωνικούς παράγοντες θέτουν εμπόδια στη δυνατότητα πρόσβασης σε αυτή σε άτομα ή ομάδες του πληθυσμού, με αποτέλεσμα την αδυναμία της πλήρους κοινωνικής τους ένταξης. Τα εμπόδια αυτά, εκφραζόμενα με τη μορφή διακρίσεων ή διακριτής μεταχείρισης στην αγορά εργασίας, οδηγούν σε μορφές αποκλεισμού από τα εργασιακά δίκτυα. Στην συγκεκριμένη θεματική εξετάζονται οι μεταβολές στην αγορά εργασίας με τις γενικότερες οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις, οι μορφές διακρίσεων και αποκλεισμών που προκύπτουν και οι ομάδες που επηρεάζονται σε μεγαλύτερο βαθμό.

1.7. Παιδική ηλικία, κοινωνική μειονεξία και εκπαίδευση: οργάνωση της εκπαίδευσης και δομές κοινωνικής στήριξης

Η διεπιστημονική μελέτη της παιδικής ηλικίας συμπεριλαμβάνει ταυτόχρονα τη μελέτη κόσμων της ενηλικότητας, αλλά και της εκπαίδευσης ως βασικού κοινωνικού θεσμού. Υπό αυτό το πρίσμα, η ανάλυση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού καταδεικνύουν τον τρόπο με τον οποίο η κοινωνική μειονεξία ανακατασκευάζει την έννοια της παιδικής ηλικίας και συνδέεται με τις ανισότητες στην εκπαιδευτική πρόσβαση και στο εκπαιδευτικό αποτέλεσμα. Το συγκεκριμένο μάθημα έχει ως αντικείμενο τη θεωρητική προσέγγιση στη σύζευξη των παραπάνω εννοιών, εξετάζοντας παράλληλα τη δυνατότητα ως συμμετοχή, αλλά και την αδυναμία που προκύπτει ως αποκλεισμός από την πρακτική εφαρμογή μορφών κοινωνικής πολιτικής. Ιδιαίτερες θεματικές αποτελούν το θέμα ισότητα των ευκαιριών στην εκπαίδευση: μύθοι και πραγματικότητες, η εκπαίδευση των προσφύγων/ μεταναστών/ Ρομά στη σύγχρονη Ελλάδα, η ευρωπαϊκή διάσταση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης,

η φιλανθρωπία και χειραφέτηση: δύο διαφορετικές προσεγγίσεις για τα παιδιά σε κίνδυνο, παιδιά στο δρόμο, παιδιά του δρόμου και εκπαίδευση, η διαχείριση της πολιτισμικής ετερότητας και της κοινωνικής μειονεξίας στο παιδί της κρίσης, εκπαίδευση και σωφρονιστικό σύστημα, τυπικές και άτυπες μορφές κοινωνικής στήριξης για τα παιδιά σε κίνδυνο, κοινωνική πρόνοια και μέριμνα για το παιδί στην Ελλάδα και στην Ευρώπη, ιστορικές και σύγχρονες διαστάσεις, παραβατικότητα και παραβατικότητα ανηλικών, στοχευμένες δράσεις στήριξης των αυτών των παιδιών ο ρόλος του τρίτου κοινωνικού τομέα και η συζήτηση για τον ρόλο και τα προγράμματα ΜΚΟ.

1.8. Πολιτισμός, θρησκεία και εκπαίδευση στην εποχή της παγκοσμιοποίησης

Το μάθημα εξετάζει τον πολιτισμό ως σύστημα ερμηνείας της σύγχρονης πραγματικότητας, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί στον παγκόσμιο χάρτη, καθώς και τον τρόπο συγκρότησης των πολιτισμικών, αλλά και των θρησκευτικών ταυτοτήτων σε ένα πολυπολιτισμικό κοινωνικό πλαίσιο. Επιπλέον, μελετώνται εκείνες οι συνιστώσες της εκπαίδευσης, όπως ο συνδυασμός διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και κριτικής παιδαγωγικής, οι οποίες συμβάλλουν στη διαχείριση του πολιτισμού και της θρησκείας στο πλαίσιο μίας παγκοσμιοποιημένης κοινωνίας.

1.9. Άυλη πολιτιστική κληρονομιά: πολιτικές διαφύλαξης και προβολής της (Σύμβαση της UNESCO, 2003)

1.10. Η "σκηνοθετημένη αυθεντικότητα" του φολκλόρισμού

1.11. Σύλλογοι, τοπική αυτοδιοίκηση, επαγγελματίες του τουρισμού και η διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς

1.12. Ψηφιακή Λαογραφία: ο λαϊκός πολιτισμός στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και σε ιστότοπους του διαδικτύου.

2. Ταυτότητες και ετερότητες στο χώρο και το χρόνο
Στόχος του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να γνωρίσουν ποικίλες ιστορικές, κοινωνιολογικές και λαογραφικές διαστάσεις συγκρότησης των ταυτοτήτων και ετεροτήτων στο παρελθόν και το παρόν. Θεματικές του μαθήματος είναι: «Εμείς και οι Άλλοι»: ορίζοντας τις έννοιες της ταυτότητας και της ετερότητας. Ταυτότητες και ετερότητες στον ιστορικό χρόνο: Βυζάντιο και Δύση. Από το Γένος στο έθνος: η συγκρότηση της εθνικής ταυτότητας. Εθνικισμός και Ρατσισμός. Η συζήτηση για τη «φυλή». Βιολογικός, πολιτισμικός και επιστημονικός ρατσισμός. Σεξισμός-Ρατσισμός: κοινωνιολογικές, ψυχολογικές και παιδαγωγικές όψεις. Ετερότητα και ετεροφοβία. Αποικιοκρατία, ρατσισμός και ανάπτυξη του «δυτικού» καπιταλισμού. Αυτόχθονες και ετερόχθονες στο ελληνικό κράτος. Λαογραφικά αρχεία και εθνική ταυτότητα: μια σχέση αλληλεπίδρασης. Εθνοπολιτισμικές ομάδες και οι σύλλογοι τους: Ετερότητες της εθνικής ταυτότητας. Διδακτικές προτάσεις. Η εθνοπολιτική ταυτότητα των ελληνικών προσφυγικών πληθυσμών. Σχέδια διδασκαλίας για την εκπαίδευση. Αγροτοαστική μετανάστευση και η διαμόρφωση τοπικών ταυτοτήτων στον αστικό χώρο. Φύλο και εργασιακές σχέσεις στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μετανάστευση και

μεταναστευτική πολιτική - Ξένοι Εργάτες στην Ελλάδα. Μειονοτικά ζητήματα στην Ελλάδα.

3. Ανθρώπινα δικαιώματα, δικαιώματα του παιδιού και η διδακτική τους

Σε αυτό το μάθημα, παρουσιάζεται η συσχέτιση της αλλαγής στις αντιλήψεις για την παιδική ηλικία με τη διαμόρφωση της ιδεολογίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα και για τα δικαιώματα του παιδιού, αναλύεται η σύγχρονη θεωρητική εξέλιξη των δικαιωμάτων του παιδιού και η θεσμική τους κατοχύρωση, παρουσιάζεται η θεωρητική σύνδεση των επιστημονικών πεδίων της κοινωνιολογίας της παιδικής ηλικίας και των δικαιωμάτων του παιδιού, και τέλος, γίνεται ιδιαίτερη αναφορά σε ζητήματα σχετικά με την διδακτική τους και ιδίως με την χρήση νέων σύγχρονων βιωματικών μεθόδων για την διδασκαλία τους.

4. Παιδική ηλικία, κοινωνικές μειονότητες, εργασία και εκπαίδευση

Η εργασία και η εκπαίδευση αποτελούν διαχρονικά κύρια μέσα αντιμετώπισης της κοινωνικής μειονεξίας. Το συγκεκριμένο μάθημα έχει αντικείμενο την εξέταση της σχέσης αυτής εστιάζοντας στο βαθμό που επηρεάζει άμεσα και έμμεσα τις στάσεις, αντιλήψεις και τα χαρακτηριστικά της παιδικής ηλικίας. Εξετάζονται, αφενός μεν αντιλήψεις, θεωρίες, πρακτικές και πολιτικές που αφορούν, στη συμμετοχή των παιδιών των κοινωνικά μειονοτικών ομάδων στην εκπαίδευση και εργασία και αφετέρου μορφές διακρίσεων και αποκλεισμών που προκύπτουν ως αποτέλεσμα της αδυναμίας συμμετοχής και ένταξης στη διαδικασία αυτή.

5. Προβλήματα και πρακτικές της διδασκαλίας της Ιστορίας

Διδασκαλία και διδακτική της Ιστορίας. Θεωρητικές και μεθοδολογικές προϋποθέσεις και αρχές. Η διαισθητική λειτουργία της ιστορικής γνώσης και η καλλιέργεια της ιστορικής συνείδησης των μαθητών. Η ανάπτυξη της σκέψης και η κατανόηση στην Ιστορία. Η ιστορική «κατάρτιση» του εκπαιδευτικού και η εποικοδόμηση της σχολικής ιστορικής γνώσης. Ιστορία και μνήμη. Ενσυναίσθηση και διδασκαλία της Ιστορίας. Το πρόβλημα της ερώτησης στην ιστορική εκπαίδευση. Αξιολογικές κρίσεις στο μάθημα της Ιστορίας. Γλώσσα, λογοτεχνία, τέχνες και διδασκαλία της Ιστορίας. Μεθοδολογία, μορφές και τρόποι διδασκαλίας. Η διδακτική της Ιστορίας ανάμεσα στην «αφήγηση» και στην ανακάλυψη. Πολυπολιτισμικότητα, διδακτική της Ιστορίας και μελέτη του περιβάλλοντος. Προγράμματα σπουδών και σχολικά «εγχειρίδια». Πρακτικές διδασκαλίας. Δειγματικές εκπονήσεις εργασιών σε ενόητες σχολικής ιστορίας.

6. Ζητήματα θεωρίας, μεθοδολογίας και ερμηνείας της Ιστορίας

Οι μεθοδολογικές αρχές της επιστήμης της Ιστορίας. Η γένεση και η συγκρότηση των ιστορικών προβλημάτων. Η Φιλοσοφία της Ιστορίας. Το πρόβλημα της ιστορικής αλήθειας. Οι Ιστοριογραφικές Σχολές και επιστημολογικά παραδείγματα. Οι χρόνοι της Ιστορίας. Η πολυμορφία της Ιστορίας. Σύγχρονες τάσεις της ιστοριογραφίας. Από την Προφορική (Oral History) στη Δημόσια Ιστορία (Public History). Ιστορικές βεβαιότητες και κριτική

αντιμετώπιση. Όψεις, θέσεις και αναθεωρήσεις. Η ερμηνεία της Ιστορίας και η αντικειμενικότητα. Νεοελληνική Ιστοριογραφία (19ος - 21ος).

7. Παράδοση και νεωτερικότητα στον λαϊκό πολιτισμό: λαογραφικές και ανθρωπολογικές προσεγγίσεις

Το μάθημα στοχεύει οι φοιτητές/τριες: Να γνωρίσουν σύγχρονες θεωρητικές και ερευνητικές προσεγγίσεις της Λαογραφίας και της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας. Να κατανοήσουν το δυναμικό χαρακτήρα του λαϊκού πολιτισμού και τις πολλαπλές διαστάσεις του. Να εμβαθύνουν στις ιστορικές, κοινωνικές και πολιτισμικές συνδέσεις και ασυνέχειες του νεοελληνικού λαϊκού πολιτισμού. Θεματικές του μαθήματος είναι: Νεοελληνικός παραδοσιακός και σύγχρονος λαϊκός πολιτισμός: ιστορική, κοινωνιολογική και λαογραφική προσέγγιση. Παραδοσιακές κοινωνικές δομές: οικογένεια, συγγένεια, κοινότητα, ευρύτερες ομάδες. Ανθρωπολογική και λαογραφική έρευνα του παραδοσιακού υλικού πολιτισμού και της λαϊκής τέχνης. Ήθη, έθιμα, τελετουργίες στον κύκλο της ζωής (γέννηση - γάμος - θάνατος) και του χρόνου: κοινωνικοί και πολιτισμικοί μετασχηματισμοί. Θρησκευτική Λαογραφία: Θρησκευτικότητα και θρησκευτική συμπεριφορά, διαφορές και ομοιότητες λατρείας και θρησκευτικής συμπεριφοράς, σχέσεις μαγείας και θρησκείας, παραδοσιακές και σύγχρονες θεματικές. Το ζήτημα της αυθεντικότητας της παράδοσης και το φαινόμενο του φολκλορισμού. Στρατηγικές διαχείρισης της παράδοσης. Άυλη πολιτιστική κληρονομιά: πολιτικές διαφύλαξης και προβολής της (Σύμβαση της UNESCO, 2003). Ψηφιακή Λαογραφία: ο λαϊκός πολιτισμός στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και σε ιστότοπους του διαδικτύου.

8. Οπτική Εθνογραφία και εκπαίδευση: Διαπολιτισμικές διδακτικές προτάσεις στην εκπαίδευση

Στόχος του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να γνωρίσουν τις σύγχρονες θεωρητικές και ερευνητικές διαστάσεις της Οπτικής Εθνογραφίας και τη σχέση της με την Κοινωνική Ανθρωπολογία και τη Λαογραφία. Να εξοικειωθούν με τη χρήση φωτογραφικών και οπτικοακουστικών τεκμηρίων εθνογραφικού χαρακτήρα στη διδασκαλία του λαϊκού πολιτισμού στην εκπαίδευση. Να μάθουν να συντάσσουν σχέδια διδασκαλίας για την τυπική και μη τυπική εκπαίδευση, που να αξιοποιούν την Οπτική Εθνογραφία σε διαπολιτισμικές προσεγγίσεις των λαϊκών πολιτισμών. Να καλλιεργήσουν έναν κριτικό οπτικό εγγραμματισμό. Θεματικές του μαθήματος είναι: Οπτική Εθνογραφία: Ορισμός του πεδίου. Μέθοδοι καταγραφής και ανάλυσης διαφόρων οπτικών τεκμηρίων στο πλαίσιο της εθνογραφικής μελέτης. Οπτική Εθνογραφία και Κοινωνική Ανθρωπολογία. Οπτική Εθνογραφία και Λαογραφία. Φωτογραφία, εθνογραφικό βίντεο, ντοκιμαντέρ. Οπτικός εγγραμματισμός στην εκπαίδευση. Μεθοδολογία σχεδίων διδασκαλίας Οπτικής Εθνογραφίας. Αναζήτηση, κριτική ερμηνεία και παραγωγή φωτογραφικών και οπτικοακουστικών εθνογραφικών τεκμηρίων από τους/τις μαθητές/ήτριες. Διαδικτυακές πηγές φωτογραφικών και οπτικοακουστικών εθνογραφικών δεδομένων: Δημόσιο και προσωπικό οπτικοακουστικό αρχείο. Οι μαθητές ως οπτικοί εθνογράφοι. Σχέδια διαπολιτισμικής διδασκαλίας όψεων του

λαϊκού πολιτισμού στην εκπαίδευση με τη μέθοδο της Οπτικής Εθνογραφίας.

Άρθρο 9
Εξετάσεις και αξιολόγηση
μεταπτυχιακών φοιτητών

Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα σπουδών, το χειμερινό και το εαρινό, έκαστο εκ των οποίων περιλαμβάνει τουλάχιστον 13 εβδομάδες διδασκαλίας και μία εβδομάδα εξετάσεων. Τα μαθήματα του χειμερινού και του εαρινού εξαμήνου εξετάζονται επαναληπτικώς κατά την περίοδο του Σεπτεμβρίου.

Η παρακολούθηση των μαθημάτων/εργασιών κτλ. είναι υποχρεωτική.

Σε περίπτωση κωλύματος διεξαγωγής μαθήματος προβλέπεται η αναπλήρωσή του. Η ημερομηνία και η ώρα αναπλήρωσης αναρτώνται στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ.

Σε περίπτωση που το ποσοστό απουσιών φοιτητή ξεπερνά το 30% ανά μάθημα / ή στο σύνολο των μαθημάτων, τίθεται θέμα διαγραφής του φοιτητή. Το εν λόγω θέμα εξετάζεται από τη ΣΕ, η οποία γνωμοδοτεί σχετικά στη Συνέλευση.

Η αξιολόγηση των μεταπτυχιακών φοιτητών και η επίδοσή τους στα μαθήματα που υποχρεούνται να παρακολουθήσουν στο πλαίσιο του ΠΜΣ πραγματοποιείται στο τέλος κάθε εξαμήνου με γραπτές ή προφορικές εξετάσεις ή με εκπόνηση εργασιών καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου. Ο τρόπος αξιολόγησης ορίζεται από τον διδάσκοντα του κάθε μαθήματος. Η βαθμολόγηση γίνεται στην κλίμακα 1-10. Η βαθμολογία των μαθημάτων κατατίθεται στη Γραμματεία του ΠΜΣ εντός 20 ημερών από τη λήξη της εξεταστικής περιόδου.

Για την απόκτηση ΔΜΣ κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής οφείλει να παρακολουθήσει και να εξεταστεί επιτυχώς στο σύνολο των προσφερόμενων μαθημάτων του ΠΜΣ και να εκπονήσει μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, συγκεντρώνοντας έτσι εκατόν είκοσι (120) ECTS.

Εάν μεταπτυχιακός φοιτητής αποτύχει στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων 3 φορές και άρα δεν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα, εξετάζεται, ύστερα από αίτησή του, από επιτροπή, η οποία απαρτίζεται από τρία (3) μέλη ΔΕΠ που έχουν το ίδιο ή συναφές αντικείμενο με το εξεταζόμενο μάθημα και ορίζονται από τη Συνέλευση του Τμήματος. Από την επιτροπή αυτή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδασκων (παρ.6, άρ. 34, ν.4485/2017).

Στο τέταρτο εξάμηνο του Προγράμματος προβλέπεται η εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας. Ύστερα από αίτηση του υποψηφίου στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της διπλωματικής εργασίας και ο προτεινόμενος επιβλέπων και στην οποία επισυνάπτεται περίληψη της προτεινόμενης εργασίας, η ΣΕ ορίζει τον επιβλέποντα και συγκροτεί την τριμελή εξεταστική επιτροπή για την έγκριση της εργασίας, ένα από τα μέλη της οποίας είναι και ο επιβλέπων (παρ. 4, άρ. 34, ν.4485/2017). Επιβλέποντες της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας είναι όλοι οι διδάσκοντες στο ΠΜΣ.

Το αντικείμενο της μεταπτυχιακής διπλωματικής ερ-

γασίας πρέπει να έχει ερευνητικό χαρακτήρα και να είναι πρωτότυπο.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές εφαρμόζουν υποχρεωτικά τις «Οδηγίες συγγραφής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας» που βρίσκονται αναρτημένες στον διαδικτυακό τόπο του ΠΜΣ.

Η γλώσσα συγγραφής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας είναι η ελληνική.

Για να εγκριθεί η εργασία ο φοιτητής οφείλει να την υποστηρίξει ενώπιον της εξεταστικής επιτροπής (παρ. 4, άρ. 34, ν.4485/2017). Οι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες, εφόσον εγκριθούν από την εξεταστική επιτροπή, αναρτώνται υποχρεωτικά στον διαδικτυακό τόπο του ΠΜΣ (άρ. 34, παρ. 5 ν.4485/2017).

Επίσης, γίνεται ηλεκτρονική κατάθεση της διπλωματικής εργασίας στο Ψηφιακό Αποθετήριο "ΠΕΡΓΑΜΟΣ", σύμφωνα με τις αποφάσεις της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ.

Άρθρο 10
Υποχρεώσεις και δικαιώματα μεταπτυχιακών φοιτητών

1. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν όλα τα δικαιώματα και τις παροχές που προβλέπονται για τους φοιτητές του Α' κύκλου σπουδών, πλην του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων. Οι μεταπτυχιακοί/-ές φοιτητές/-τριες δικαιούνται:

- Ακαδημαϊκή ταυτότητα.
- Λογαριασμό ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.
- Πρόσβαση στις βιβλιοθήκες των συνεργαζόμενων Τμημάτων.

• Πρόσβαση σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων, στις οποίες είναι συνδρομητές το ΕΚΠΑ και το ΠΔΜ (Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών/ΣΕΑΒ).

2. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καλούνται να συμμετέχουν και να παρακολουθούν σεμινάρια ερευνητικών ομάδων, συζητήσεις βιβλιογραφικής ενημέρωσης, διασχολικούς/ διαπανεπιστημιακούς αγώνες ρητορικής, συνέδρια/ημερίδες με γνωστικό αντικείμενο συναφές με αυτό του ΠΜΣ διαλέξεις ή άλλες επιστημονικές εκδηλώσεις του ΠΜΣ.

3. Τα Ιδρύματα υποχρεούνται να εξασφαλίσουν στους φοιτητές με αναπηρία ή/και ειδικές ανάγκες προσβασιμότητα στη διδασκαλία και στα προτεινόμενα συγγράμματα (παρ.3, αρ. 34, ν.4485/2017).

4. Η Συνέλευση του Τμήματος, μετά από εισήγηση της ΣΕ, δύναται να αποφασίσει τη διαγραφή μεταπτυχιακών φοιτητών εάν:

- υπερβούν το ανώτατο όριο απουσιών·
- έχουν αποτύχει στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων και δεν έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα·
- υπερβούν τη μέγιστη χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ, όπως ορίζεται στον παρόντα Κανονισμό·
- έχουν παραβιάσει τις κείμενες διατάξεις όσον αφορά την αντιμετώπιση πειθαρχικών παραπτωμάτων από τα αρμόδια πειθαρχικά όργανα·
- αυτοδίκαια κατόπιν αιτήσεως των μεταπτυχιακών φοιτητών·
- υποπέσουν σε παράπτωμα που εμπίπτει στο δίκαιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας (ν.2121/1993) κατά τη συγγραφή των προβλεπομένων εργασιών τους·

• δεν καταβάλλουν το προβλεπόμενο τέλος φοίτησης.

5. Απαλλάσσονται από τα τέλη φοίτησης οι φοιτητές του ΠΜΣ οι οποίοι είναι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των οποίων το ατομικό εισόδημα, εφόσον διαθέτουν ίδιο εισόδημα, και το οικογενειακό διαθέσιμο ισοδύναμο εισόδημα δεν υπερβαίνουν αυτοτελώς, το μεν ατομικό το εκατό τοις εκατό (100%), το δε οικογενειακό το εβδομήντα τοις εκατό (70%) του εθνικού διάμεσου διαθέσιμου ισοδυναμίου εισοδήματος, σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα κάθε φορά δημοσιευμένα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ). Η απαλλαγή αυτή παρέχεται για τη συμμετοχή σε ένα μόνο ΠΜΣ. Σε κάθε περίπτωση, οι απαλλασσόμενοι φοιτητές δεν ξεπερνούν το ποσοστό του τριάντα τοις εκατό (30%) του συνολικού αριθμού των φοιτητών που εισάγονται στο ΠΜΣ. Αν οι δικαιούχοι υπερβαίνουν το ποσοστό του προηγούμενου εδαφίου, επιλέγονται με σειρά κατάταξης ξεκινώντας από αυτούς που έχουν το μικρότερο εισόδημα (άρ. 35, παρ. 2, ν.4485/2017).

6. Στο τέλος κάθε εξαμήνου πραγματοποιείται αξιολόγηση κάθε μαθήματος και κάθε διδάσκοντος από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές (παρ.1., άρ.44, ν.4485/2017).

7. Η καθομολόγηση γίνεται σε χώρο του Τμήματος ή της Σχολής, παρουσία του Διευθυντή του ΠΜΣ ή του Αναπληρωτή του, του Προέδρου του Τμήματος ή του Αναπληρωτή του και, κατά τις δυνατότητες, ενδεχομένως εκπροσώπου του Πρυτάνεως.

8. Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών δεν απονέμεται σε φοιτητή του οποίου ο τίτλος σπουδών πρώτου κύκλου από ίδρυμα της αλλοδαπής δεν έχει αναγνωριστεί από το Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (ΔΟΑΤΑΠ), σύμφωνα με το ν. 3328/2005 (Α' 80).

9. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές μπορούν να αιτηθούν την έκδοση παραρτήματος διπλώματος.

10. Για τη συμμετοχή τους στο ΠΜΣ οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καταβάλλουν τέλη φοίτησης που ανέρχονται στο ποσό των εξακοσίων (600) ευρώ ανά εξάμηνο. Η καταβολή του τέλους γίνεται στην αρχή κάθε εξαμήνου.

11. Υπάρχει δυνατότητα συνδυασμού του προγράμματος ERASMUS + με τη συμμετοχή στο ΠΜΣ, σύμφωνα με υπάρχουσες διμερείς συμφωνίες του ΠΤΔΕ του ΕΚΠΑ.

Άρθρο 11

Υποδομή ΠΜΣ

1. Για την εύρυθμη λειτουργία του ΠΜΣ θα χρησιμοποιηθεί η υπάρχουσα υλικοτεχνική υποδομή του ΠΤΔΕ ΕΚΠΑ (αίθουσες διδασκαλίας και σεμιναρίων, αμφιθέατρα εξοπλισμένα με οπτικοακουστικά μέσα, βιβλιοθήκη, φωτοτυπικά μηχανήματα, πλατφόρμα τηλεκπαίδευσης κ.λπ.).

2. Η διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη του ΠΜΣ γίνεται από τη Γραμματεία του ΠΜΣ και τη Γραμματεία του Τμήματος.

3. Τα λειτουργικά έξοδα του ΠΜΣ καλύπτονται από τα τέλη φοίτησης. Το τέλος συμμετοχής ανά φοιτητή για την υποστήριξη του ΠΜΣ ανέρχεται σε 2.400 € (600 ευρώ ανά εξάμηνο) και το ποσό αυτό είναι το ελάχιστο δυνατό για την ομαλή διεκπεραίωσή του.

Η συνεισφορά των φοιτώντων στο κόστος υλοποίησης του ΠΜΣ κατανέμεται ως ακολούθως:

- Στην πρόκληση ειδικών επιστημόνων, προκειμένου να καλυφθούν εισηγήσεις σε σημαντικές επιστημονικές περιοχές του ΠΜΣ. Αυτό θα βοηθήσει ώστε το ΠΜΣ από πλευράς ποιότητας να είναι ανταποδοτικό προς τους συμμετέχοντες και ανταγωνιστικό με άλλα Προγράμματα. Επίσης, σε μετακινήσεις διδασκόντων και διδασκόμενων σε συνέδρια για παρουσίαση εργασιών στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Το κόστος αυτό δεν μπορεί να καλυφθεί από άλλες πηγές.

- Στη διοικητική και τεχνική υποστήριξη του ΠΜΣ και τη συντήρηση του ιστοχώρου του.

- Στο κόστος των αναλωσίμων (αναλώσιμα υπολογιστών, φωτοτυπίες μεταπτυχιακών φοιτητών, φωτοτυπίες διδασκόντων, τόνερ φωτοτυπικών και εκτυπωτών, χαρτικά, CD-ROM, DVD, βιβλία, κ.ά.), τα οποία χρησιμοποιούνται για τη διεξαγωγή του εκπαιδευτικού έργου, του διοικητικού έργου αλλά και από τους ίδιους τους φοιτητές για την άσκηση του ερευνητικού τους έργου στο πλαίσιο του ΠΜΣ. Το κόστος αυτό δεν μπορεί να καλυφθεί από άλλες πηγές.

- Στην αποκατάσταση των φθορών από τη χρήση του υπάρχοντος και χρησιμοποιούμενου εξοπλισμού, το κόστος των οποίων δεν μπορεί να καλυφθεί από άλλες πηγές.

Το ΠΜΣ δύναται να έχει πρόσθετες πηγές χρηματοδότησης, λ.χ. από ιδιώτες χορηγούς (εκδοτικούς οίκους, ιδρύματα, οργανισμούς κ.ά.), από ερευνητικά προγράμματα, από εκπόνηση συναφών μελετών, από συγγραφή διδακτικών εγχειριδίων κ.ά.

4. Κατά τη λήξη της θητείας της ΣΕ, με ευθύνη του απερχόμενου Διευθυντή, συντάσσεται αναλυτικός απολογισμός του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου και των λοιπών δραστηριοτήτων του ΠΜΣ, ο οποίος κατατίθεται στο ΠΤΔΕ του ΕΚΠΑ (παρ. 2, άρ.44, ν.4485/2017). Ο εν λόγω απολογισμός με ευθύνη της Κοσμητείας αποστέλλεται αμελλητί στα μέλη της ΕΣΕ (παρ. 5, άρ.44, ν.4485/2017).

5. Η εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση του ΠΜΣ θα γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 44 του ν.4485/2017.

Άρθρο 12

Ανάθεση διδασκαλίας/Διδάσκοντες στο ΠΜΣ

1. Οι διδάσκοντες του ΠΜΣ, προέρχονται από μέλη του διδακτικού και εργαστηριακού προσωπικού του ΠΤΔΕ ΕΚΠΑ (μέλη Δ.Ε.Π., μέλη Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π.), ομότιμους Καθηγητές και αφυπηρετήσαντα μέλη Δ.Ε.Π. του οικείου Τμήματος, εντεταλμένους διδάσκοντες του Τμήματος Ψυχολογίας, σύμφωνα με το π.δ. 407/1980 (Α' 112) σε ποσοστό τουλάχιστον 60%, καθώς και από μέλη διδακτικού και εργαστηριακού προσωπικού, ομότιμους και αφυπηρετήσαντες Καθηγητές άλλων Τμημάτων του Πανεπιστημίου Αθηνών ή άλλων Πανεπιστημίων της χώρας ή του εξωτερικού, ή από ειδικούς επιστήμονες, οι οποίοι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος και κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών με μεγάλη εμπειρία στη διδασκαλία και στην έρευνα σε ποσοστό 40%. Στους διδάσκοντες του ΠΜΣ, συμπεριλαμβάνονται επίσης επι-

στήμονες κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος, υποψήφιοι διδάκτορες και ερευνητές με εξαιρετική τεχνική εμπειρία, οι οποίοι μπορεί να απασχολούνται ως ακαδημαϊκοί υπότροφοι με απόφαση της Συνέλευσης και πράξη του/της Προέδρου του ΠΤΔΕ ΕΚΠΑ για τη διεξαγωγή διδακτικού, εργαστηριακού, κλινικού και ερευνητικού έργου, καθοριζόμενου με τη σύμβαση που υπογράφεται μεταξύ του ακαδημαϊκού υποτρόφου και του Πρύτανη του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

2. Όλοι οι διδάσκοντες πρέπει να είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος, εκτός εάν το γνωστικό τους αντικείμενο είναι εξαιρετικής και αδιαμφισβήτητης ιδιαιτερότητας για το οποίο δεν είναι δυνατή ή συνήθης η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής.

3. Πιο συγκεκριμένα, οι αναθέσεις διδασκαλίας ανατίθενται σε ποσοστό 40%, σύμφωνα με εισήγηση της ΣΕ του ΠΜΣ και αιτιολογημένη απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, σε:

- μέλη ΔΕΠ, ομότιμους Καθηγητές και ειδικούς επιστήμονες-κατόχους διδακτορικού διπλώματος, εξειδικευμένους επιστήμονες κατόχους μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών και με υψηλή εμπειρία στο αντικείμενο του ΠΜΣ, άλλων Τμημάτων του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών ή άλλων Πανεπιστημίων, ερευνητές καταξιωμένων ερευνητικών κέντρων της χώρας και/ή του εξωτερικού.

- επισκέπτες καταξιωμένους επιστήμονες από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, που έχουν θέση ή προσόντα καθηγητή ή ερευνητή σε ερευνητικό κέντρο, καλλιτέχνες ή επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους με εξειδικευμένες γνώσεις ή σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ,

- επισκέπτες μεταδιδακτορικούς ερευνητές, Έλληνες ή αλλοδαπούς νέους επιστήμονες, κατόχους διδακτορικού διπλώματος (ν. 4009/2011, άρ. 16, παρ.7) ή στελέχη μέσω νέων προσλήψεων/συμβάσεων σύμφωνα με τα ανωτέρω.

4. Οι ανωτέρω διδάσκοντες ορίζονται από τη ΣΕ του Προγράμματος, η οποία αναθέτει το διδακτικό έργο κάθε εξαμήνου. Οι αναθέσεις των μεταπτυχιακών μαθημάτων υποβάλλονται στη Συνέλευση του Τμήματος για έγκριση. Οι διδάσκοντες είναι αρμόδιοι για το περιεχόμενο, τους μαθησιακούς στόχους, τη βιβλιογραφία και τον τρόπο αξιολόγησης του κάθε μαθήματος λαμβάνοντας υπόψη τα ECTS του κάθε μαθήματος ανά ειδίκευση και καταθέτουν στη Γραμματεία του ΠΜΣ την περιγραφή του μαθήματος.

5. Στο τέλος κάθε εξαμήνου, πραγματοποιείται αξιολόγηση κάθε διδάσκοντος και κάθε μαθήματος από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές, με χρήση των τυποποιημένων ερωτηματολογίων αξιολόγησης μαθημάτων και διδασκόντων που έχουν δημιουργηθεί σύμφωνα με τις προδιαγραφές που προβλέπει η ΑΔΙΠ.

6. Όσα θέματα δεν προβλέπονται από τον παρόντα συγκεκριμένο Κανονισμό Λειτουργίας του ΠΜΣ, θα τίθενται προς συζήτηση στη ΣΕ, η οποία θα εισηγείται στη Συνέλευση του ΠΤΔΕ ΕΚΠΑ.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρύτανης

ΜΕΛΕΤΙΟΣ-ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στο Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α' 131 και π.δ. 29/2018/Α' 58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

- Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο **www.et.gr**, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αίτησης, για την οποία αρκεί η συμπλήρωση των αναγκαίων στοιχείων σε ειδική φόρμα στον ιστότοπο **www.et.gr**.

- Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας μέσω των ΚΕΠ, είτε με ετήσια συνδρομή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών. Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,30 €. Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.

• Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:

A. Τα κείμενα προς δημοσίευση στο ΦΕΚ, από τις υπηρεσίες και τους φορείς του δημοσίου, αποστέλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση **webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.

B. Κατ' εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

- Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (**www.et.gr**). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσίευματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα	Ιστότοπος: www.et.gr
ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054	Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: helpdesk.et@et.gr
ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ	Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: webmaster.et@et.gr
Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)	Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: grammateia@et.gr
Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)	
Παραλαβή Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)	
Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30	

Πείτε μας τη γνώμη σας,

για να βελτιώσουμε τις υπηρεσίες μας, συμπληρώνοντας την ειδική φόρμα στον ιστότοπό μας.

